

Eriaruanne

Euroopa statistika

kvaliteeti saab parandada

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Sisukord

	Punkt
Kokkuvõte	I–X
Sissejuhatus	01–11
Teadmistes peitub jõud: riikliku statistika roll	01–03
Euroopa statistika koostamise õigusraamistik	04–07
Euroopa statistikasüsteemi juhtimine	08–11
Auditi ulatus ja käsitusviis	12–20
Tähelepanekud	21–89
Strateegia ja programmid vastasid ootustele, kuid innovatsioonile ei pööratud piisavalt tähelepanu ja kõigi kasutajate vajadusi ei täidetud	21–34
Strateegilised kavad ja programmid vastasid suurel määral institutsioonilistele ootustele, kuid ei võimaldanud mõõta edusamme	22–23
Kasutajate vajadused ei ole piisavalt täidetud ja endiselt esineb andmelünki	24–29
ELi statistika rahastamisallikad ei ole otstarbekohased ega tähtsusta piisavalt innovaatilisi projekte	30–34
Eurostat pakub riiklikele statistikasüsteemidele asjakohast tuge, kuid hindamisel ja levitamisel esineb endiselt puudusi	35–69
Eurostat pakub riiklikele statistikasüsteemidele asjakohast tuge	38–39
Liikmesriikide kvaliteediaruandlus ei ole täielikult ühtlustatud ega dokumenteeritud	40–43
Eurostati kvaliteedihinnang ei taganud täielikult andmete usaldusväärsust	44–56
Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavates aruannetes puuduvad ühtlustatud andmed ja seirenäitajad	57–58
Levitamismenetlused ei ole piisavalt ühtlustatud	59–63
Avaldamiseelne juurdepääs võib kahjustada võrdsust ja võimaldada teabe leket	64–69

Vastastikuste eksperdihinnangute potentsiaali paranduste tegemisel ei ole täielikult ära kasutatud	70–89
Komisjon on teinud suuri edusamme seoses enamiku vastastikuste eksperdihinnangute soovitustega	71–75
Eurostati hinnang vastastikustest eksperdihinnangutest tulenevate parandusmeetmete rakendamisele liikmesriikides põhineb suurel määral statistikaasutuste vastastikusel usaldusel	76–82
Vastastikuste eksperdihinnangute ülesehitus on aja jooksul paranenud, kuid olulised puudused püsivad	83–89
Järeldused ja soovitused	90–103

Lisad

I lisa. Riiklik statistika COVID-19 kriisi kontekstis

II lisa. Valitud statistilised toimingud

III lisa. Näiteid rahvusvahelistest statistikasünnistest, soovitustest ja parimatest tavadest

IV lisa. Auditi jaoks valitud projektide loetelu

V lisa. Alternatiivide otsimine COVID-19 surmajuhtumeid käsitlevate andmete õigeaegsemalt saamiseks

VI lisa. – ESGABi soovitused, 2014 ja 2021

VII lisa. Kokkuvõtte riiklike statistikaametite parandusmeetmetest 2019. aasta 31. detsembri seisuga

VIII lisa. Riiklike statistikasüsteemide hõlmatus vastastikuste eksperdihinnangute kolmandas voorus

Lühendid

Mõisted

Komisjoni vastused

Ajakava

Auditirühm

Kokkuvõte

I Riiklik statistika on avalik hüve, mille eesmärk on kirjeldada majanduslikke, demograafilisi, sotsiaalseid ja keskkonnanähtusi. See on oluline, et toetada poliitikute ja ettevõtete juhtide, aga ka üksikisikute ja leibkondade tõenditel põhinevat otsuste tegemist. ELi jaoks on vaja statistikat kõigis valdkondades – alates ELi poliitika kujundamisest, rakendamisest, järelevalvest ja hindamisest kuni ELi vahendite kogumise ja jaotamiseni – ning selle kvaliteetsus on väga oluline. Seda rakendatakse järgmiste kriteeriumide kaudu: asjakohasus; täpsus; võrreldavus ja sidusus; ajakohasus ja õigeaegsus; kättesaadavus ja selgus.

II 2012. aastal avaldasime eriaruande Euroopa statistika kvaliteedi kohta. 2016. aasta järelkontrolli käigus leidsime, et mõningaid kokkulepituid parandusi ei olnud täielikult rakendatud. Kuna ka Euroopa statistikas on viimasel ajal toimunud muudatusi, otsustasime samal teemal läbi viia uue auditi. Eesmärk on, et meie järeldused ja soovitused aitaksid kaasa Eurostati kvaliteedijuhtimise protsesside tõhususele ja aitaksid seega suurendada Euroopa statistika usaldusväärsust.

III Auditi käigus hindasime, kas komisjon pakub tõhusalt kvaliteetset Euroopa statistikat. Sellele küsimusele vastamiseks uurisime, kas komisjonil on statistika koostamiseks olemas terviklik strateegia ja tõhusad programmid (ajavahemikul 2013–2020 eraldati 489 miljonit eurot). Hindasime ka seda, kas Eurostat pakub asjakohast tuge, on kehtestanud andmete kvaliteedi põhjaliku hindamise ning tagab kõigile kasutajatele läbipaistva ja võrdse juurdepääsu. Selleks valisime välja statistilised tegevused kolmes teemavaldkonnas (töö, ettevõtted ja tervishoid) ning kontrollisime, kas Eurostati hindamistöö tagab kvaliteedi aastate 2017–2020 andmekogude puhul. Lõpuks uurisime, kas vastastikuste eksperdi hinnangute potentsiaali Euroopa statistika kvaliteedi tagamisel on täielikult ära kasutatud.

IV Meie üldine järeldus on, et komisjon esitab statistikat, mis on poliitikakujundajate, ettevõtjate ja kodanike jaoks üldiselt piisava kvaliteediga. Mõned puudused tuleb siiski veel kõrvaldada.

V Eurostati statistikastrateegiad kajastavad järjestikustes programmides sätestatud prioriteete, kuid nendega ei mõõdetud edusammude tegemist. Euroopa statistika nõuandekomitee, mis on kasutajate peamine esindusorgan, ei esinda tõhusalt kõiki kasutajaid, näiteks akadeemiliste ja teadusringkondade ühiseid seisukohti. Lisaks ei ole kasutajate vajadused täielikult rahuldatud, sest auditeeritud valdkondades esineb andmelünki.

VI Hoolimata rahastamise suurenemisest Euroopa statistikaprogrammi kaudu sõltub korrapärase Euroopa statistika koostamine endiselt osaliselt komisjoni teiste osakondade poolsest rahastamisest. Mõned ELi rahastatud 13 projektist, mida me analüüsisime, ei pakkunud innovatsioonile keskendumise kaudu lisaväärtust, vaid rahastasid lihtsalt kohustuslikke tegevusi.

VII Eurostati toetus liikmesriikidele on suurel määral asjakohane. Meie uuritud valdkondades on Eurostati kontrollivolitused siiski piiratud. Samuti leidsime, et liikmesriikide saadetud kvaliteediaruanded ei ole statistiliste protsesside vahel ja piires ühtlustatud ning nende üksikasjalikkuse tase on erinev. Lisaks ei hinda Eurostat põhjalikult kõiki kvaliteedimõõtmeid, näiteks võrreldavust ja sidusust. Tervise- ja ettevõtlusstatistikat mõjutab ka ajakohasus, kuna mõned andmekogumid võidakse esitada kuni 24 kuud pärast võrdlusaastat.

VIII Eurostat on välja töötanud avaldamiskalendri, milles puuduvad mõningad üksikasjad. Eurostatil puudub üldine läbivaatamispoliitika, ta ei kirjelda oma veebisaidil täielikult eeskirju, mis reguleerivad juurdepääsu enne avaldamist, ega avalda ülevaatlikku nimekirja kasutajatest, kellele on antud eelisjuurdepääs.

IX Kuigi Euroopa statistikasüsteemi vastastikuse eksperdihinnangu ülesehitus on paranenud, ei ole hinnangute sagedus ja riiklike statistikasüsteemide katvus ikka veel asjakohased, et tagada pidev kvaliteedi paranemine. Lisaks on komisjon ja liikmesriigid vaid osaliselt järginud 2013.–2015. aasta vastastikuse eksperdihinnangu peamisi soovitusi sõltumatuse ja erapooletuse suurendamise kohta.

X Auditi tulemusena soovitame komisjonil

- o paremini täita kasutajate vajadusi, muutes Euroopa statistika nõuandekomitee kaasavamaks;
- o seada eesmärgiks suurendada Euroopa statistikaprogrammi finantssõltumatust ja seada esikohale innovaatilised projektid;
- o parandada liikmesriikide kvaliteediaruandeid ja Euroopa statistika kvaliteedi hindamist;
- o vaadata uuesti läbi praegune statistika avaldamisele eelneva juurdepääsu tava; ja
- o hinnata Euroopa statistika haldamise nõuandekogu volituste suurendamise teostatavust.

Sissejuhatus

Teadmistes peitub jõud: riikliku statistika roll

01 Riiklik statistika on demokraatliku ühiskonna infosüsteemi hädavajalik element, mis toetab valitsust, majandust ja avalikkust andmetega majandusliku, demograafilise, sotsiaalse ja keskkonnaalase olukorra kohta¹. Avaliku hüvena töötavad seda välja, koostavad ja levitavad riiklikud statistikaasutused ja rahvusvahelised organisatsioonid. Ametlik Euroopa statistika hõlmab ELi, selle liikmesriike ja piirkondi ning Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riike.

02 Kvaliteetne Euroopa statistika on oluline, aitamaks poliitikakujundajatel kujundada ja jälgida majandus-, demograafia-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitikat, et saavutada majanduskasv ja kestlik areng. Samuti on see keskse tähtsusega ELi vahendite kogumiseks ja eraldamiseks ning ettevõtete, teadlaste ja üldsuse jaoks. COVID-19 pandeemia on näidanud, et peaaegu reaalsajanduslikud andmed, mis on esitatud kiirete, paindlike ja paremini koordineeritud statistikasüsteemide kaudu, on hädavajalikud (vt [I lisa](#)).

03 Kvaliteet on mitmemõõtmeline mõiste, kuid lihtne määratlus on „kasutuskõlblik“ või „otstarbekohane“. Euroopa statistika kontekstis toimub kvaliteedi hindamine järgmiste kriteeriumide alusel: asjakohasus; täpsus; võrreldavus ja sidusus; ajakohasus ja õigeaegsus; ning kättesaadavus ja selgus (vt [tabel 1](#)). Need mõõtmised on omavahel seotud ja nende vahel on kompromissivõimalusi.

¹ ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu resolutsioon, mille majandus- ja sotsiaalnõukogu võttis vastu 24. juulil 2013: 2013/21 – „Fundamental Principles of Official Statistics“ (Riikliku statistika aluspõhimõtted), 2013.

Tabel 1. Kvaliteedinõuded

Kvaliteedinõuded	Kirjeldus
Asjakohasus	See, mil määral statistika vastab olemasolevatele ja võimalikele tarbijate vajadustele.
Täpsus	Viitab tegelikele teadmata väärtustele vastavate hinnangute lähedusele.
Võrreldavus	Viitab kasutatud statistiliste mõistete, mõõtmisvahendite ja menetluste mõju erisuste mõõdetavusele, kui statistikat võrreldakse piirkonniti, valdkonniti või ajas.
Sidusus	Näitab, kas andmeid saab erineval moel ja eri kasutusotstarbeks usaldusväärselt seostada.
Ajakohasus	Tähendab ajavahemikku teabe kättesaadavaks tegemise ja teabes kirjeldatud sündmuse või nähtuse vahel.
Õigeaegsus	Tähendab ajavahemikku andmete avaldamise kuupäeva ja sihtkuupäeva vahel (kuupäev, mil andmed oleks tulnud avaldada).
Kättesaadavus ja selgus	Tingimused ja kord, mille alusel tarbijad saavad andmetega tutvuda, neid kasutada ja tõlgendada.

Allikas: Euroopa Kontrollikoda, määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 12 alusel.

Euroopa statistika koostamise õigusraamistik

04 ELi õigusraamistik on aja jooksul muutunud, suurel määral ELi institutsioonide vajaduste rahuldamiseks. ELi toimimise lepingus² on sätestatud, et statistika koostamine „on kooskõlas erapooletuse, usaldusväärsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatus, tasuvuse ja andmete konfidentsiaalsusega; see ei too majandustegevuses osalejatele kaasa ülemäärast koormat“.

05 Euroopa statistika määrusega³ luuakse Euroopa statistikasüsteem (ESS) partnerlusena Eurostati (komisjoni peadirektoraat ja ELi statistikaamet) ning riiklike statistikaametite ja muude riiklike asutuste vahel, kes vastutavad igas liikmesriigis Euroopa statistika väljatöötamise, koostamise ja levitamise eest. Partnerlus hõlmab ka EFTA riikide statistikaasutusi.

² ELTLi artikkel 338.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 (ELT L 87, 31.3.2009), viimati muudetud määrusega (EL) 2015/759.

06 Lisaks määratakse määruses kindlaks, kuidas Euroopa statistikasüsteemi tuleks korraldada, kirjeldatakse selle partnerite peamisi ülesandeid ning luuakse raamistik ühistel statistikapõhimõtetel põhineva Euroopa statistika arendamiseks, koostamiseks ja levitamiseks. Samuti annab see õigusliku aluse Euroopa statistikaprogrammide (edaspidi „programmid“) ettevalmistamiseks, milles määratakse kindlaks Euroopa statistika arendamise, koostamise ja levitamise peamised valdkonnad ja eesmärgid perioodil, mis vastab mitmeaastase finantsraamistiku perioodile. Eelmise programmi (2013–2020) 489 miljoni euro suurusest kogusummast eraldati Euroopa statistikasüsteemi riikidele 193 miljonit eurot (lisaks 181 miljonit eurot teiste peadirektoraatide edasivolitatud assigneeringutena). Praeguse programmi (2021–2027) kuludeks on kavandatud 552 miljonit eurot⁴, sealhulgas 74 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena 2021. aastaks⁵. Komisjon kaalub praegu määruse läbivaatamist, et keskenduda uutele andmeallikatele, tehnoloogiatele ja teadmistele, andmete jagamisele ning statistika valdkonna reageerimisele kriisidele.

07 Määruses sätestatud statistikapõhimõtteid on edasi arendatud Euroopa statistika tegevusjuhises, mille eesmärk on tagada üldsuse usaldus Euroopa statistika vastu⁶. Tegevusjuhise muudeti viimati 2017. aastal (vt *joonis 1*).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määruse (EL) 2021/690 artikli 4 lõige 2.

⁵ 2021. aasta heakskiidetud eelarve artikkel 03 02 05 „Euroopat käsitleva kvaliteetse statistika koostamine ja levitamine“, kättesaadav aadressil <http://data.europa.eu/eli/budget/2021/1/oj>

⁶ Määruse (EÜ) nr 223/2009 artikkel 11.

Joonis 1. Euroopa statistika tegevusjuhise põhimõtted

EUROOPA STATISTIKASÜSTEEMI TEGEVUSJUHIS

KES?

Institutsiooni
line
keskkond

1. Ametialane sõltumatus
- 1a. Koordineerimine ja koostöö
2. Andmete kogumise ja andmete juurdepääsu volitused
3. Ressursside piisavus
4. Pühendumine kvaliteedile
5. Statistiline konfidentsiaalsus ja andmekaitse
6. Erapooletus ja objektiivsus

KUIDAS?

Statistilised
protsessid

7. Usaldusväärne meetodika
8. Asjakohased statistilised protseduurid
9. Mitte ülemäärane koormus vastajatele
10. Kulutõhusus

MIS?

Statistiline
väljund / tooted

11. Asjakohasus
12. Täpsus ja usaldusväarsus
13. Ajakohasus ja õigeaegsus
14. Sidusus ja võrreldavus
15. Kättesaadavus ja selgus

Allikas: Euroopa Kontrollikoda 2017. aasta Euroopa statistika tegevusjuhise alusel.

Euroopa statistikasüsteemi juhtimine

08 Avalikuks kasutamiseks mõeldud Euroopa statistika koostamiseks vajalike andmete kogumise (ELi ja liikmesriikide poolt) eest vastutavad kaks statistikasüsteemi, millel on erinevad õigusraamistikud, mis kajastavad erinevaid juhtimisstruktuure. Need on Euroopa statistikasüsteem (ESS)⁷ ja Euroopa Keskpangade Süsteem (EKPS)⁸.

09 Euroopa statistikasüsteemi haldab Euroopa statistikasüsteemi komitee, mida juhib Eurostat ja mis koosneb riiklike statistikaametite esindajatest. Komitee annab Euroopa statistikasüsteemile professionaalseid suuniseid statistika väljatöötamiseks, koostamiseks ja levitamiseks. Ta vastutab ka Euroopa statistika tegevusjuhise eest.

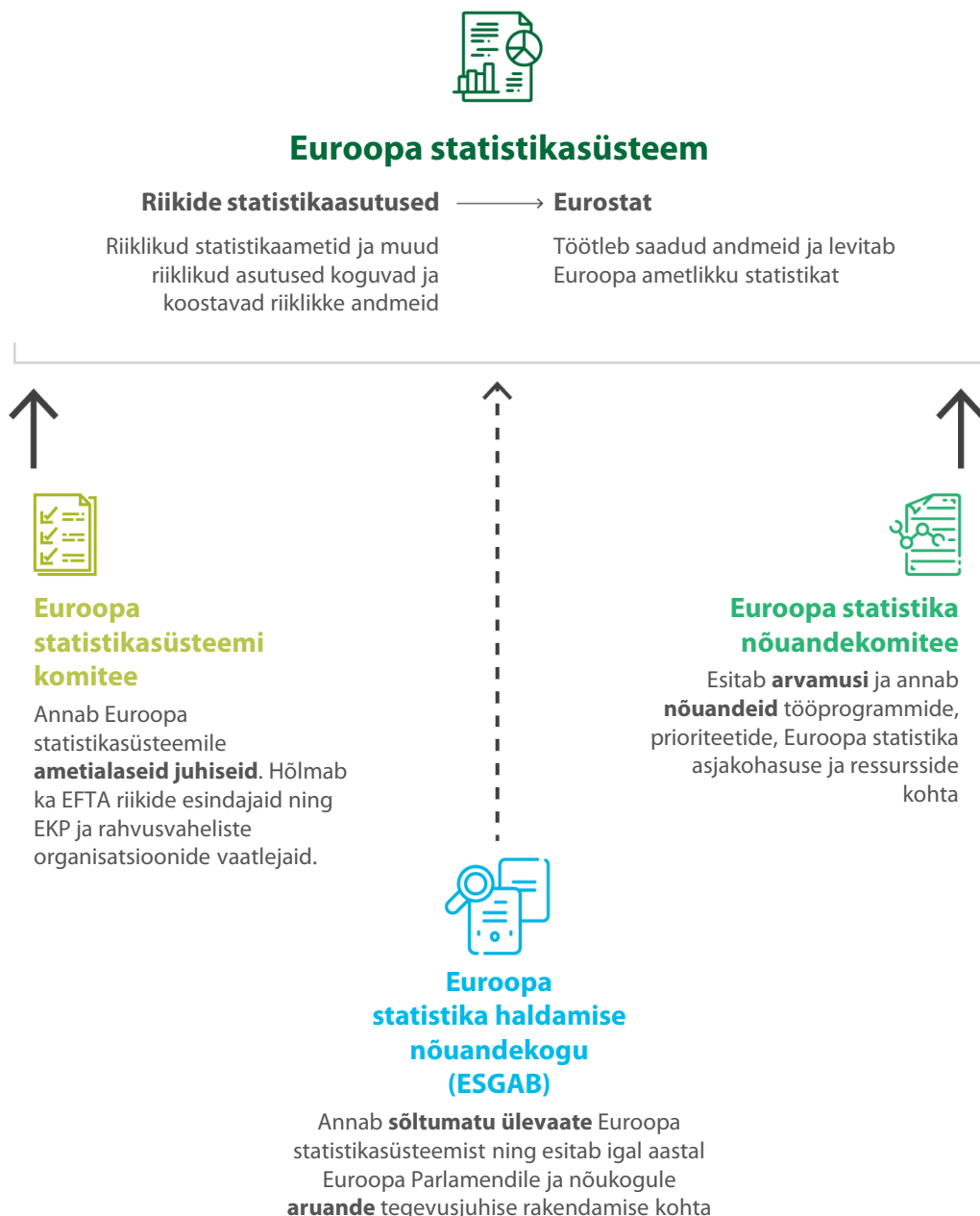
10 Eurostat tegutseb ELi statistikaasutusena. Selle ülesanne on juhtida statistika ühtlustamist tihedas koostöös riiklike statistikaasutustega. Selle peamine funktsioon on töödelda ja avaldada võrreldavat statistilist teavet Euroopa tasandil, hinnates liikmesriikide esitatud andmete kvaliteeti.

⁷ Nagu on kirjeldatud määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklis 4.

⁸ EKPSi statistikafunktsioon põhineb EKPSi ja EKP põhikirja artiklil 5.

11 Euroopa statistikasüsteemi abistab Euroopa statistika nõuandekomitee⁹ (edaspidi „nõuandekomitee“) ja selle tegevuse üle, mis puudutab Euroopa statistika tegevusjuhise rakendamist, teeb järelevalvet Euroopa statistika haldamise nõuandekogu¹⁰, mis on sõltumatutest statistikaekspertidest koosnev organ (vt *joonis 2*).

Joonis 2. Euroopa statistikasüsteemi juhtimisstruktuur

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

⁹ Asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 234/2008/EÜ.

¹⁰ Asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 235/2008/EÜ.

Auditi ulatus ja käsitusviis

12 Auditi üldeesmärk oli hinnata, kas komisjon pakub tõhusalt kvaliteetset Euroopa statistikat. Käesolevas dokumendis viitame Eurostatile, kui käsitleme valdkondi, mille eest Eurostat kui ELi statistikaamet on ainuvastutav.

13 Auditiküsimusele vastamiseks hindasime, kas:

- o komisjonil on terviklik strateegia ja tõhusad programmid kvaliteetse statistika koostamiseks;
- o Eurostat pakub asjakohast tuge, on põhjalikult hinnanud saadud andmete kvaliteeti ning tagab Euroopa statistika levitamisel kõigile kasutajatele läbipaistva ja võrdse juurdepääsu ja
- o vastastikuseid eksperdihinnanguid on täielikult ära kasutatud statistika kvaliteedi tagamiseks ja edasiseks parandamiseks.

14 2012. aastal avaldasime eriaruande Euroopa statistika kvaliteedi kohta¹¹. 2016. aasta järelkontrolli käigus leidsime, et mõnda soovitus ei olnud ikka veel täielikult täidetud. Sel põhjusel ja võttes arvesse hiljutisi arengusuundi Euroopa statistikas, otsustasime samal teemal läbi viia uue auditi. Seetõttu uurisime, milliseid edusamme on tehtud 2013. aasta jaanuarist kuni 2021. aasta detsembrini. Eesmärk on, et meie järeldused ja soovitused aitaksid kaasa Eurostati kvaliteedijuhtimise protsesside tõhususele ja aitaksid seega parandada Euroopa statistika kvaliteeti.

15 Valisime välja kolm teemavaldkonda (töö, ettevõtted ja tervishoid) ning kontrollisime, kas Eurostati hindamistöö tagas kvaliteetse statistika, keskendudes 2017.–2020. aasta andmete kogumisele kooskõlas määruses nr 223/2009 sätestatud kvaliteedikriteeriumidega. Keskendusime oma analüüsis järgmistele statistikatoimingutele (vt [II lisa](#)):

- o ELi tööjõu-uuring;
- o struktuuriline ettevõtlusstatistika;

¹¹ Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 12/2012: „Kas komisjon ja Eurostat on parandanud usaldusväärse ja usutava Euroopa statistika koostamise protsessi?“

- o tervishoid, mis koosneb tervishoiukuludest, kuluvabadest tervishoiuandmetest ja surmapõhjustest.

16 Uurisime kõiki kvaliteedimõõtmeid (vt punkt **03**) valimisse kaasatud liikmesriikides (Horvaatia, Itaalia, Küpros, Leedu ja Soome). Ajakohasust, õigeaegsust ja täielikkust uurisime tänu dokumentide kättesaadavusele kõigis ELi liikmesriikides. Moodustasime valimi kuue kriteeriumi alusel, et tagada asjakohasus, olulisus, lai geograafiline katvus ja erinevate statistiliste süsteemide hea kombinatsioon, tuginedes uuringutele või haldusandmetele.

17 Meie audititöö hõlmas ka teiste komisjoni talituste (töehõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat (DG EMPL), siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat (DG GROW), tervise ja toiduohutuse peadirektoraat (DG SANTE)) ning Euroopa statistika haldamise nõuandekogu ja nõuandekomitee panust Euroopa statistika koostamisse. Me ei uurinud liikmesriikide saadetud andmete kvaliteeti, EKPSi koostatud Euroopa statistikat ega uute andmeallikate kasutamist.

18 Oma töös lähtusime erinevatest allikatest pärit kriteeriumidest, näiteks riikliku statistika kokkulepitud põhimõtetest, vastavatest rakendussuunistest ja rahvusvahelistest parimatest tavadest (vt **III lisa**).

19 Lisaks andmete ja statistika uurimisele vaatlesime asjakohaseid õigusakte, rahvusvahelisi suuniseid ja soovitusi ning komisjoni ja valitud liikmesriikide esitatud dokumente, sealhulgas nende vastuseid üksikasjalikele küsimustikele, mis hõlmasid kogu auditi ulatust. Vaatasime läbi valimi, mis koosnes 13 toetusest, mis on seotud kolme teemavaldkonnaga (vt **IV lisa**), mida haldas Eurostat 2013.–2020. aasta programmi raames. Toetused on seotud projektidega, mida viivad ellu riiklikud statistikaametid või muud riigiasutused meie auditeeritud viies liikmesriigis.

20 Küsitlesime komisjoni, Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse, viie liikmesriigi statistikaametite ja muude riiklike asutuste ning kolme rahvusvahelise organisatsiooni (ILO, OECD ja WHO) töötajaid. Jälgisime ka Euroopa statistikasüsteemi komitee koosolekuid ning küsitlesime Euroopa statistikasüsteemi juhtorganite (Euroopa statistika haldamise nõuandekogu ja nõuandekomitee) praeguseid ja endisi liikmeid, EFTA statistikaameti, Euroopa Statistikaühingute Föderatsiooni, Kuningliku Statistikaühingu ning töö-, ettevõtlus- ja tervishoiustatistika eksperte. COVID-19 olukorra tõttu toimusid kõik intervjuud videokonverentsi teel.

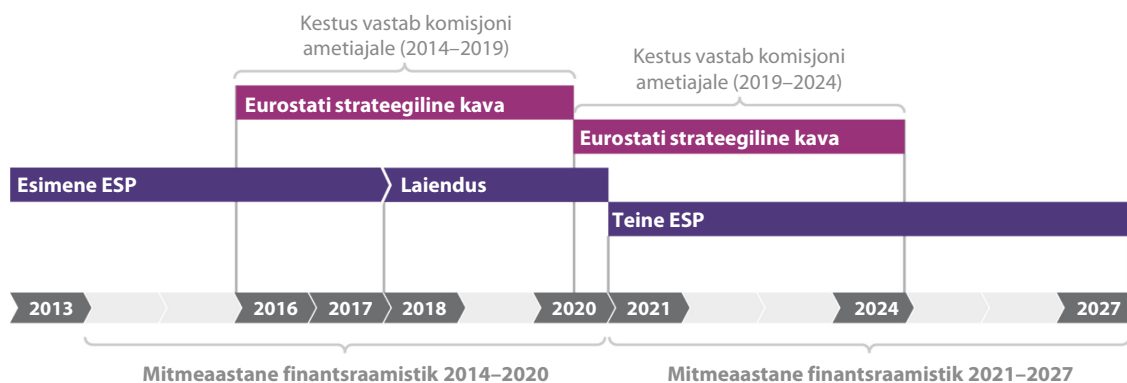
Tähelepanekud

Strateegia ja programmid vastasid ootustele, kuid innovatsioonile ei pööratud piisavalt tähelepanu ja kõigi kasutajate vajadusi ei täidetud

21 Komisjon rakendab oma strateegilisi prioriteete peamiselt järjestikuste programmide kaudu, mis peaksid vastama Euroopa statistika kasutajate vajadustele ja mis tuleks vajaduse korral läbi vaadata, et võtta arvesse ootamatuid muutusi (vt [joonis 3](#)). Järgmistes osades uurime, kas:

- komisjoni statistikaprogrammid ja Eurostati strateegilised kavad on hästi kavandatud, terviklikud ja tõhusalt jälgitavad;
- programmid vastavad kasutajate vajadustele ja
- programmid tagavad riiklikele statistikasüsteemidele antavate toetustega parima hinna ja kvaliteedi suhte.

Joonis 3. Mitmeaastane finantsplaneerimine, programmid ja Eurostati strateegiad

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

Strateegilised kavad ja programmid vastasid suurel määral institutsioonilistele ootustele, kuid ei võimaldanud mõõta edusamme

22 Vaatasime läbi 2013.–2020. aasta programmi, Eurostati strateegiakavad aastateks 2016–2020 ja 2020–2024, statistika iga-aastased tööprogrammid alates 2013. aastast ning programmide järelevalve ja hindamise dokumentatsiooni. Uurisime ka praegust programmi ELi ühtse turu 2021.–2027. aasta programmi raames, ajavahemikul 2013–

2020 prioriteetide seadmiseks kasutatud mehhanismi ning Euroopa statistikasüsteemi raames 2019. aastal peetud kõneluste sisu, mille eesmärk oli muuta neid prioriteete ajavahemikuks 2021–2027.

23 Leidsime, et perioodi 2013–2020 programm oli suurel määral koostatud nii, et see vastaks Euroopa statistika institutsiooniliste kasutajate ootustele ja vajadustele, ning sisaldas järelevalveraamistikku. Siiski leidis komisjon hiljem, et mõned põhilised tulemusnäitajad, mida algselt kasutati programmi tõhususe mõõtmiseks, ei olnud seotud programmi eesmärkidega ega suutnud näidata ELi rahastamise mõju. Need tulemusnäitajad asendati teistega (vt [joonis 4](#)). See asendus ja kasutajate rahulolu uuringu meetodikas tehtud muudatused ei võimaldanud mõõta, milliseid edusamme oli saavutatud kogu kaheksa-aastase perioodi jooksul.

Joonis 4. Eurostati 2013.–2020. aasta programmi põhiliste tulemusnäitajate areng

Põhiline tulemusnäitaja	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Eurostati veebisaidi kaudu Eurostati avalikest andmebaasidest (EuroBase ja Comext) väliskasutajate poolt tehtud andmete väljavõtete arv	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Statistiline katvus (möödetakse näitajate, alamnäitajate ja kõigi nende jaotuste arvuna)					✓	✓	✓
Eurostati mõju internetis: a) mainimiste arv b) negatiivsete arvamuste protsentuaalne osakaal					✓	✓	✓
Nende kasutajate osakaal, kes hindavad Euroopa statistika üldist kvaliteeti „väga heaks“ või „heaks“	✓	✓	✓	✓			
Eurostati esitatud statistika alamhulga ajakohasus, mida möödetakse statistilise vaatlusperioodi viimase päeva ja sellega seotud uudiste avaldamise päeva vaheliste päevade arvuna					✓	✓	✓
Nende kasutajate osakaal, kes peavad Euroopa statistika ajakohasust oma eesmärkide saavutamiseks „väga heaks“ või „heaks“	✓	✓	✓	✓			
Statistika valimi õigeaegsus: keskmine päevade arv enne (positiivne) või pärast (negatiivne), võrreldes seaduses määratletud eesmärgiga: Euroopa peamised majandusnäitajad ja ELi väliskaubandus	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Nende kasutajate osakaal, kes hindavad Euroopa statistika võrreldavust piirkondade ja riikide vahel väga heaks või heaks	✓	✓	✓	✓			
Kümme või enam järjestikust aastat hõlmavate aegridade protsentuaalne osakaal					✓	✓	✓
Statistikavalimi aegridade pikkus: Euronäitajate aktiivsed andmerekad	✓	✓	✓	✓			

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

Kasutajate vajadused ei ole piisavalt täidetud ja endiselt esineb andmelünki

24 Statistika **asjakohasuse** tagamiseks tuleb see koostada eelkõige kasutajaid silmas pidades. Selle koostamine ei ole eesmärk omaette; pigem peab see teenima neid, kes kasutavad andmeid poliitika ja tulemuste parandamiseks. Seda eesmärki silmas pidades peaks Eurostat konsulteerima igat liiki kasutajatega, et teha kindlaks strateegilise planeerimisega seotud vajadused. Kasutajate peamise esindusorganina peaks nõuandekomitee aitama tagada, et nende vajadusi võetakse programmi kavandamise protsessis arvesse, ja looma suhted statistikakasutajate riigisiseste nõukogudega¹² (vt [joonis 5](#)).

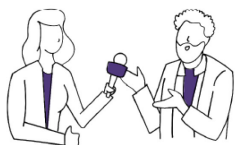
Joonis 5. Euroopa statistika kasutajad

Valitsused ja poliitikakujundajad, kes seisavad usaldusväärsetel andmetel põhineva poliitika eest

Teadlased ja teadusringkonnad, kes teevad mikroandmete statistilist analüüsi

Ajakirjanikud, kes avaldavad tegelikkust kajastavaid artikleid

Ettevõtted, kes teevad faktidel põhinevaid investeeringuid ja otsuseid

Kodanikud, kes kujundavad oma arvamusi faktide põhjal

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

25 Eurostat selgitab kasutajate vajadused välja mitme kanali kaudu. Näiteks korraldab ta iga-aastaseid arutelusid, et konsulteerida teiste komisjoni talitustega, teeb kaks korda aastas kasutajate rahulolu uuringu ning korraldab aeg-ajalt vähem esinduslikke konsultatsioone konkreetsete toodete kohta (nt [Euroopa taastumise statistiline ülevaade](#)).

¹² Vt 11. märtsi 2008. aasta otsuse nr 234/2008/EÜ artiklid 1 ja 3.

26 Nõuandekomitee seab esikohale ELi poliitikast ja algatustest tulenevad vajadused. Lisaks sellele osalevad komisjoni määratud 12 liiget pigem isiklikult kui esindavad teadusühendusi, ülikoole ja uurimisinstituute, kust nad pärit on¹³; seetõttu ei väljenda nad tegelikult kollektiivset seisukohta. Muud peamised kasutajad ja sidusrühmad, nagu kodanikuühiskond, haavatavaid ja tõrjutud rühmi esindavad valitsusvälised organisatsioonid ja rahvusvahelised organisatsioonid, ei ole kaasatud.

27 Nõuandekomitee ei ole oma asutamisest saadik teinud märkimisväärseid edusamme suhete loomisel riigisiseste statistikakasutajatega. Alles 2021. aastal koostas ta ülevaate 23-st statistikakasutajate riigisisest nõukogust ja kavandas nendega tehtava koostöö tugevdamist. Lisaks leidsime oma töö käigus tõendeid selle kohta, et Itaalia kasutajate nõukogu tegevus oli peatatud ja Horvaatias ei olnud sellist nõukogu veel asutatud.

28 Tuvastasime oma auditiga puudujääke kuluvabade tervishoiuandmete statistikas ja haigestumuse statistikas. Kuluvabade tervishoiuandmete statistika, näiteks tervishoiuressursid ja -tegevus, on vabatahtlik ning andmekogumid on endiselt puudulikud, sest kõik liikmesriigid ei esita Eurostatile kõiki kokkulepitud andmeid. Rakendusmääruse eelnõu, milles määratletakse miinimumnõuete loetelu, on kavas vastu võtta ja esimene andmete edastamine peaks toimuma 2023. aastal. Kui mõningatele liikmesriikidele erandeid ei tehta, peaks kvaliteet (sealhulgas täielikkus) paranema. Haigestumuse statistikat on arendatud rohkem kui kümme aastat ja seda ei ole ikka veel lõpule viidud.

29 Veel üks oluline puudus, mille leidsime, on seotud VKEde ELi määratlusega, mida Eurostat ei kohalda korrektset, kuna mõnes liikmesriigis on raskusi kõigi finantsandmete saamisel. VKEde liigitus Euroopa statistikas põhineb ainult töötajate arvul (vähem kui 250 inimest) ja selles ei võeta arvesse finantskriteeriume (aastakäive ja bilansimaht).

ELi statistika rahastamisallikad ei ole otstarbekohased ega tähtsusta piisavalt innovaatilisi projekte

30 Komisjon peaks käsitlema kasutajate peamisi vajadusi ja täiendama riiklikku rahastamist, tagades riiklikele statistikasüsteemidele piisavad rahalised vahendid, nagu on soovitatud rahvusvahelistes suunistes (vt [III lisa](#)). Programmi vahendid eraldatakse iga-aastaste tööprogrammide kaudu, mille koostab ja võtab vastu komisjon ning mis

¹³ Vt 11. märtsi 2008. aasta otsuse nr 234/2008/EÜ artikkel 4.

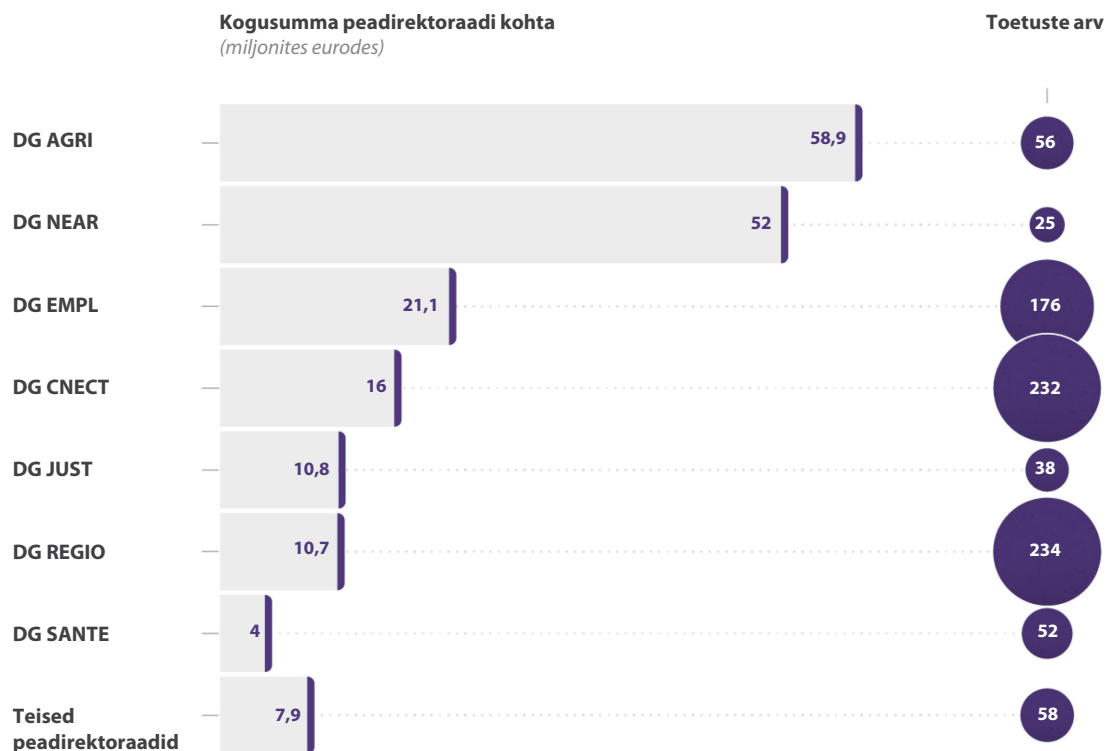
hõlmavad rahastamist toetuste, hangete ja muude lepingute kaudu. 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus on programmi jaoks ette nähtud 552 miljonit eurot – umbes 78,9 miljonit eurot aastas (+29% võrreldes ajavahemiku 2013–2020 aasta keskmisega). ELi iga-aastane panus Euroopa statistikasüsteemi moodustab 2,4% riikliku statistika koostamise hinnangulisest kogukulust (Eurostati poolt läbi viidud kulude hindamise uuringu kohaselt 2020. aastal ligikaudu 3 miljardit eurot¹⁴).

31 Toetused on kõige laialdasemalt kasutatav ja kõige paremini juurdunud vahend, millega julgustatakse uue statistika väljatöötamist vastavalt institutsiooniliste kasutajate tuvastatud vajadustele. Need põhinevad nõudlusel ja nendega rahastatakse umbes 70% projektikuludest, mis on seotud selliste statistiliste toimingute arendamisega nagu uute uuringumoodulite loomine, näost-näku andmete kogumine ja telefoniküsitlused.

32 Eurostat haldab ka komisjoni teiste talituste (nt DG EMPL ja DG SANTE) rahastatavaid toetusi väljaspool programmi (vt [joonis 6](#)). Sarnaselt programmi raames rahastatavatele toetustele on ka nende toetuste eesmärk edendada statistika arendamist, et rahuldada peadirektooraatide konkreetseid vajadusi, kuigi mõnikord on need seotud ka statistikaalase tegevusega, mis on kohustuslik. Sellega seoses soovitasime 2012. aastal järgmist: „Euroopa statistika tegevusjuhiste täielikuks rakendamiseks peaks komisjon tegema järgmist: e) [...] lõpetama järk-järgult statistika koostamise tegevuskulude edasidelegeerimise mehhanismi kasutamise“. Oleme seisukohal, et praegune kord, mille kohaselt Eurostat sõltub rahaliselt teistest peadirektooraatidest, ei ole täielikult kooskõlas rahvusvaheliste soovitude ja heade tavadega piisava rahastamise kohta ega edenda institutsioonilist sõltumatust.

¹⁴ Eurostat, *Support for the Final Evaluation of the European Statistical Programme 2013-2020* (Toetus Euroopa statistikaprogrammi 2013–2020 lõpphindamiseks), juuli 2021, lk 43.

Joonis 6. Teistelt peadirektoraatidelt saadud statistikaalased toetused, mida haldab Eurostat, 2013–2020

NB! Teiste peadirektoraatide hulka kuuluvad DG DEVCO, DG EAC, DG HOME ja DG MOVE.

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

33 Leidsime, et ELi toetused katavad suurel määral institutsioonilisi vajadusi, kusjuures märkimisväärses mahu rahastatakse kohustuslikke statistikatoiminguid ja mõnel juhul kaetakse riiklike statistikasüsteemide tavapärased personalikulud. Ainult mõnest toetusest rahastatakse innovaatilisi projekte (nt haigestumuse statistika prooviuuringud), millel on märkimisväärne lisaväärtus ja mida muidu riiklikul tasandil ei rahastataks.

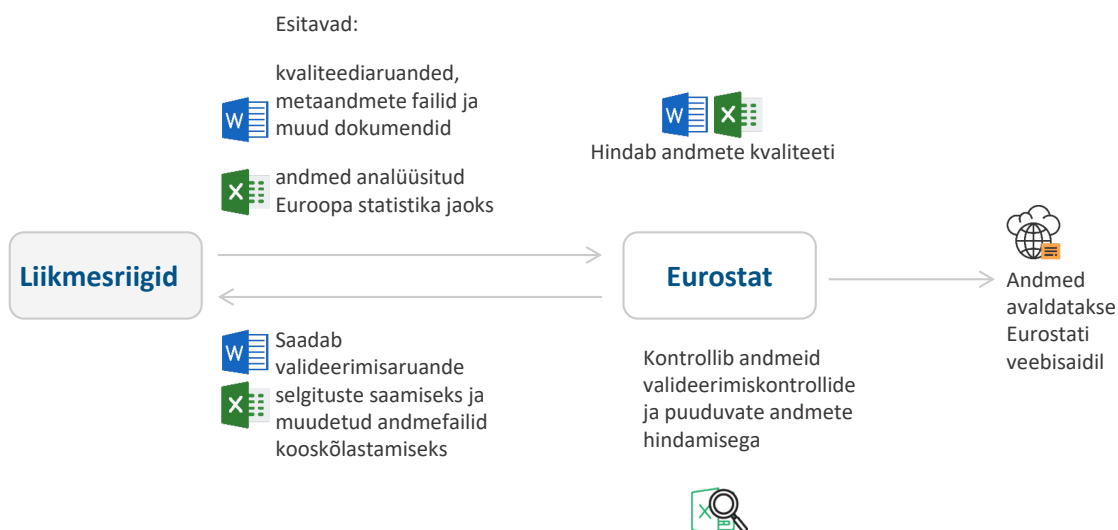
34 Rahastatavaid projekte tuleb hinnata, et kontrollida, kas need saavutavad oma eesmärgid ja toovad kasu vastavalt investeeritavatele vahenditele. Kuigi üksikuid toetusi hinnati, ei olnud tulemuste kvalitatiivne hindamine üldiselt põhjendatud, mis võib piirata järelmeetmete ulatust ja vähendada tulemuste jätkusuutlikkust.

Eurostat pakub riiklikele statistikasüsteemidele asjakohast tuge, kuid hindamisel ja levitamisel esineb endiselt puudusi

35 Eurostati ülesanne on arendada, koostada ja levitada Euroopa statistikat¹⁵. Selleks toetatakse riiklike statistikaametite, hinnatakse liikmesriikidelt saadud andmete kvaliteeti vastavalt kehtestatud kriteeriumidele (vt punkt **03**) ning seejärel need konsolideeritakse ja avaldatakse. Kvaliteedikriteeriume „asjakohasus“ ning „kättesaadavus ja selgus“ käsitletakse vastavalt punktides **24–29** ja **59–69**.

36 Eurostatil peaks olema tõhus kvaliteedijuhtimise süsteem koos kirjalike menetlustega iga teemavaldkonna kvaliteedi hindamiseks¹⁶ (vt *joonis 7*).

Joonis 7. Kvaliteedi hindamise protsess andmete esitamisest andmete avaldamiseni

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni teabe põhjal.

37 Järgmistes osades uurime, kas Eurostat

- pakub riiklikele statistikaametitele asjakohast tuge;
- hindab usaldusväärselt laekuvate andmete kvaliteeti ja
- tagab statistika levitamisel kõigile kasutajatele läbipaistva ja võrdse juurdepääsu.

¹⁵ Määruse (EL) nr 223/2009 artikkel 6.

¹⁶ Komisjoni otsus 2012/504/EL ja Euroopa statistika tegevusjuhised.

Eurostat pakub riiklikele statistikasüsteemidele asjakohast tuge

38 Eurostat peaks Euroopa statistika kvaliteedi parandamise koordinaatorina pakkuma liikmesriikidele õigeaegset ja asjakohast tuge ning arendama koostöövõrgustikke teadmiste jagamise edendamiseks¹⁷. Olemasolevate dokumentide põhjal leidsime, et Eurostati toetus liikmesriikidele on tavaliselt asjakohane ja õigeaegne. Näiteks COVID-19 pandeemia puhkemine tekitas valitsuste, meedia ja üldsuse kui terviku enneolematu nõudluse kiire ja usaldusväärse statistika järele mitmes valdkonnas (vt *I lisa*). Varsti pärast pandeemia puhkemist avaldas Eurostat suunised ja meetodilised märkused selliste andmekogumite, nagu tööjõu-uuringud, koostamise kohta.

39 Eurostatil puuduvad toe andmiseks aga kirjalikud sisemenetlused, eelkõige mis puudutab tähtaegu. Leidsime näiteid keerulistest meetodilistest probleemidest, mille lahendamine on võtnud kaua aega. Näiteks on probleem pikaajalise hoolduse andmete käsitlemisel (sotsiaal- ja tervishoiuandmete eristamine) püsinud alates 2011. aasta tervishoiu arvepidamise süsteemi rakendamisest 2015. aastal¹⁸. Probleem mõjutab selle valdkonna andmete täielikkust ja võrreldavust. Töörühm alustas selle küsimusega tööd 2022. aasta veebruaris ja peaks esitama aruande 2023. aasta lõpuks.

Liikmesriikide kvaliteediaruandlus ei ole täielikult ühtlustatud ega dokumenteeritud

40 Euroopa statistikasüsteemi käsiraamatus on esitatud suunised, kuidas Euroopa statistikasüsteemi partnerid koostavad tootja ja kasutaja kvaliteediaruandeid kõigi statistiliste protsesside ja väljundite kohta. Iga statistilise andmekogumi puhul tuleks need aruanded ühtlustada statistikaprotsesside vahel ja nende raames, et tagada andmete kogumist ja valideerimist käsitleva olulise teabe kättesaadavaks tegemine kasutajatele ja tootjatele.

41 Uurisime, kas liikmesriikide poolt auditiga hõlmatud kolmes teemavaldkonnas esitatud kvaliteediaruanded olid kooskõlas Euroopa statistikasüsteemi käsiraamatuga ning sisaldasid teavet, mis oli asjakohane ja ühtlustatud, et võimaldada vastavate statistiliste väljundite nõuetekohast hindamist ja mõistmist.

¹⁷ Määruse (EL) nr 223/2009 artikli 6 lõige 3, artiklid 7, 15 ja 18, komisjoni otsus 2012/504/EL.

¹⁸ Komisjoni määrus (EL) 2015/359, millega rakendatakse määrust (EÜ) nr 1338/2008.

42 Valdkondlike määruste kohaselt peavad liikmesriigid saatma Eurostatile kvaliteediaruanded ja metaandmed kuni viie aasta tagant. Pikk ajavahemik kahe aruande vahel suurendab riski, et allikate ja meetodite kirjeldused on kahe andmekogumi vahel muutunud. Lisaks ei ole üks viiest meie valimisse kuulunud liikmesriigist (Horvaatia) veel esitanud oodatavat kvaliteediaruannet surmapõhjuste kohta. Puudub õiguslik nõue esitada kvaliteediaruanne kuluwabade tervishoiuandmete kohta; liikmesriikidelt oodatakse siiski metaandmete faili esitamist, mis ei ole kooskõlas kvaliteediaruannete struktuuriga.

43 Aruandlus on erinev statistiliste toimingute vahel ja isegi nende sees. Meie valimisse kuuluvate liikmesriikide puhul on üksikasjalikkuse tase erinev; mõned neist ei esita piisavalt teavet, et andmete kvaliteedist korralikult aru saada ja seda hinnata. Lisaks sellele ei ole kvaliteediaruannete struktuur, välja arvatud surmapõhjuste puhul, kooskõlas suunistega. Nende vastuolude tulemuseks on ebatäielik teave, mis võib kasutajaid segadusse ajada.

Eurostati kvaliteedihinnang ei taganud täielikult andmete usaldusväarsust

44 Eurostatil on õigus teha liikmesriikides kohapealset kontrolli sellistes statistikavaldkondades nagu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus ja kogurahvatulu. Eurostatil ei ole võrreldavaid volitusi kolmes meie auditiga hõlmatud valdkonnas. Arvestades, et ELi toetus mitme rahastamisvahendi kaudu, nagu uus taaste- ja vastupidavusfond, arvutatakse Euroopa statistika põhjal, kui Eurostatil ei ole kontrollivolitusi (nt töajõud ja rahvastik) ning seetõttu ei saa tagada usaldusväarsust, on olemas oht, et ELi vahendite mis tahes eraldamine selliste andmete põhjal võib olla ebatäpne.

45 Eurostat on välja töötanud kirjalikud menetlused andmete valideerimiseks igas uuritud teemavaldkonnas. Need menetlused ei hõlma siiski andmete kvaliteedi põhjalikumat kontrollimist liikmesriikides, nagu kohapealne kontroll.

46 Eurostat on välja töötanud ka kasutusjuhendid ja suunised ELi statistikat käsitlevate õigusaktide täitmise järelevalve kohta. Üks kõnealustest suunistest puuduv aspekt on Eurostati enda tegevuse ajakava, kui ta leiab, et liikmesriik ei täida eeskirjades sätestatud tähtaegu.

47 Eurostat kasutab valideerimise kontrollimiseks mitmesuguseid IT-vahendeid (näiteks loogika, usutavuse, järjepidevuse, läbivaatamise määrade ja iga-aastaste muutuste määrade puhul). Mõned neist kontrollidest on integreeritud failidesse, mis sisaldavad küsimustikku, mille liikmesriigid peavad täitma, et nad saaksid kõik vead enne saatmist avastada ja parandada. Kui valideerimine on tehtud, saadetakse liikmesriikidele kinnitamiseks valideerimisaruanne; alles siis saab nende andmeid laiemalt levitada.

48 Eurostat, OECD ja WHO koguvad tervishoiukulude andmeid ja kuluvabasid tervishoiuandmeid, jagavad omavahel nende valideerimise ning kohaldavad kontrolle ühesugusel viisil. Tööjõu-uuringute, surmapõhjuste ja tervishoiukulude andmete valideerimine on kõigis liikmesriikides ühesugune. Iga liikmesriigi lõplikud kvaliteedihindamised ei ole siiski struktureeritud ning neis ei dokumenteerita kõiki leitud probleeme ega pakuta neile lahendusi. Muudes teemavaldkondades (kuluvabade tervishoiuandmetega seotud ja struktuuriline ettevõtlusstatistika) saime andmefaili, kuid ei saanud lõplikke kvaliteedihinnanguid. Leidsime, et Eurostat oli teadlik andmete kvaliteedi probleemidest, mis ilmsid tema valideerimistööst või liikmesriikide esitatud teabe põhjal. Mõne andmekvaliteediga seotud probleemi lahendamine võtab kaua aega (vt näiteks arutelu pikaajalise hoolduse andmete kohta punktis [39](#)).

49 Auditiga hõlmatud perioodi vältel leidsime puudusi andmete **täpsuses** kolmes auditeeritud valdkonnas (vt [1. selgitus](#)).

1. selgitus

Näited täpsusega seotud puudustest

Tööjõu-uuring

- Vastamata jätmise määr oli väga kõrge kolmes liikmesriigis, kus tööjõu-uuring on vabatahtlik. 2018. aastal oli see 34,5% Soomes, 21,6% Leedus ja 42,4% Horvaatias. 2020. aasta teises kvartalis ulatus *kõigi* liikmesriikide vastamata jätmise määr pandeemia tõttu kõrgeima tasemeni – 34,6%.
- [Määruse \(EÜ\) nr 577/98](#) artikli 3 lõigetes 1 ja 2 nõutakse representatiivsuse analüüsimisel „suhtelise standardvea“ kasutamist. Eurostat ei arvuta seda ega kasuta oma analüüsis liikmesriikide esitatud suhtelisi standardvigu.

Struktuuriline ettevõtlusstatistika

- Me ei leidnud tõendeid selle kohta, et Eurostat oleks hinnanud vastamismäärasid või usaldusvahemikke.
- Alates 1995. aastast on liikmesriigid vastavalt [määrusele \(EÜ\) nr 696/93](#) kohustatud koostama oma struktuurilist ettevõtlusstatistikat, kasutades pigem mõistet „ettevõtte“ kui „juriidiline üksus“ ja pigem „tegevusalaüksus (TAÜ)“ kui „üksus“. Eurostat hakkas määruse järgimise üle järelevalvet tegema 2015. aastal. Mõnes liikmesriigis on uue statistilise üksuse kasutuselevõtt veel pooleli. Sellel aastal, mil nad seda esimest korda teevad, avaldavad muutused tingimata mõju andmetele ja põhjustavad aegrea katkemise. Me ei leidnud tõendeid selle kohta, et Eurostat oleks küsinud liikmesriikidelt infot nende meetodika kohta, et ta saaks põhjalikult analüüsida nende tööd selles valdkonnas, või et ta oleks võtnud muid meetmeid.

Surmapõhjused

- Kuigi elektroonilised surmatunnistused võimaldaksid kiiremini teatada surmajuhtumitest, kasutatakse Küprosel, Itaalias ja osaliselt ka Soomes (85%) endiselt paber kandjal tunnistusi. Riiklikud statistikaametid koguvad ja töötlevad neid, kasutades automaatset kodeerimissüsteemi Iris, mille eesmärk on parandada rahvusvahelist võrreldavust. Itaalias kodeerib ekspertide rühm käsitsi 20% Irise poolt tagasi lükatud sertifikaatidest (120 000 aastas) ning Küprosel kodeeritakse kõik sertifikaadid käsitsi. Sertifikaatide käsitsi kodeerimine suurendab veariski.

50 Uurisime, kas Eurostat analüüsis vastavust kontseptuaalsetele raamistikele ning andmete **võrreldavuse** ja **sidususe** määra, ning leidsime puudusi kõigis meie auditiga hõlmatud teemavaldkondades (vt [2. selgitus](#)).

2. selgitus

Näiteid andmete võrreldavust mõjutavatest puudustest

Tööjõu-uuring

- Viies analüüsitud liikmesriigis kasutatud tööjõu-uuringu küsimustike üksikasjad on erinevad. Me ei saanud ühtegi dokumentaalset tõendit selle kohta, et Eurostat oleks nõuetekohaselt analüüsinud küsimustike ja kohustuslike muutujate vastavust. Alates 2021. aastast jõustunud uue raammäärusega on Eurostat alustanud tööd nende puuduste kindlakstegemiseks ja parandamiseks.

Struktuuriline ettevõtlusstatistika

- Asjaolu, et liikmesriigid võtsid uue „ettevõtte“ mõiste kasutusele eri aegadel, mõjutas andmeid mitte ainult riikide vahel, vaid ka aja jooksul. Eurostati metaandmete failis ja liikmesriikide kvaliteediaruannetes viidatakse katkestustele aegridades, mis tulenevad mõiste „ettevõtte“ kasutuselevõtust. Eurostat ei ole taotlenud varasemate aastate andmete ümberarvutamist, võtmaks arvesse uut statistilist üksust, et tagada andmete võrreldavus aja jooksul.

Tervishoiukulud

- Turuväliste teenuseosutajate (peamiselt avaliku sektori tervishoiuteenuste osutajate) kulused tuleks hinnata kulupõhise meetodi alusel, mis hõlmab põhikapitali kulumist ja kõiki tootmiskulusid tekkepõhiselt. Meie valimisse kuulunud viiest liikmesriigist kasutab seda lähenemisviisi ainult Itaalia, kasutades rahvamajanduse arvepidamise andmeid, mis tagab, et neid üksusi hinnatakse õigesti.

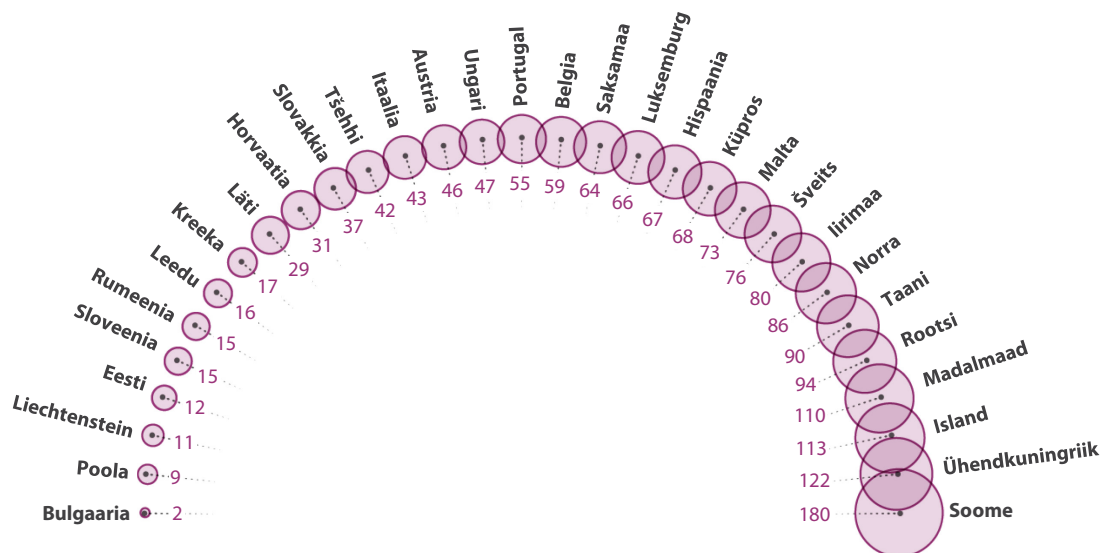
51 Leidsime ka, et surmapõhjuste andmed erinevad oluliselt, mis näitab, et vaatamata mitmetele ühtlustamissuunistele ei kodeerita neid kõigis liikmesriikides ühtemoodi. *Joonis 8* illustreerib surmapõhjuste andmete halba võrreldavust dementsuse puhul: see näitab suuri erinevusi selles, kuidas liikmesriigid kodeerivad dementsust, mis on üks kallimaid haigusi¹⁹ ja teine peamine surmapõhjus kõrge sissetulekuga riikides²⁰. Kuigi Alzheimeri tõbi moodustab kogu maailmas 60–70% kõigist dementsuse juhtudest²¹, varieerus selle osakaal dementsuse kategoorias surmapõhjuste all 2018. aastal 3,4%-st Maltal 99,9%-ni Rumeenias. Samuti leidsime suuri erinevusi selliste hingamisteede haiguste, nagu kopsupõletik ja gripp, põhjustatud surmade osakaalus.

¹⁹ El-Hayek, Y., „Tip of the Iceberg: Assessing the Global Socioeconomic Costs of Alzheimer’s Disease and Related Dementias and Strategic Implications for Stakeholders“ (Jäämäe tipp: Alzheimeri tõve ja sellega seotud dementsuse vormide globaalsete sotsiaalmajanduslike kulude ning sidusrühmadele avalduva strateegilise mõju hindamine), *Journal of Alzheimer’s Disease*, 70, 2019, lk 323–341.

²⁰ WHO, „The top 10 ‘causes of death’“ (Top 10 surmapõhjustused), 9. detsember 2020.

²¹ WHO, „Dementia: Key facts“ (Dementsus: peamised faktid), 2. september 2021.

Joonis 8. Dementsus, sealhulgas Alzheimeri tõbi, kui surmapõhjus – näide piiratud võrreldavusest (standarditud suremuskordaja 2018. aastal 100 000 elaniku kohta)

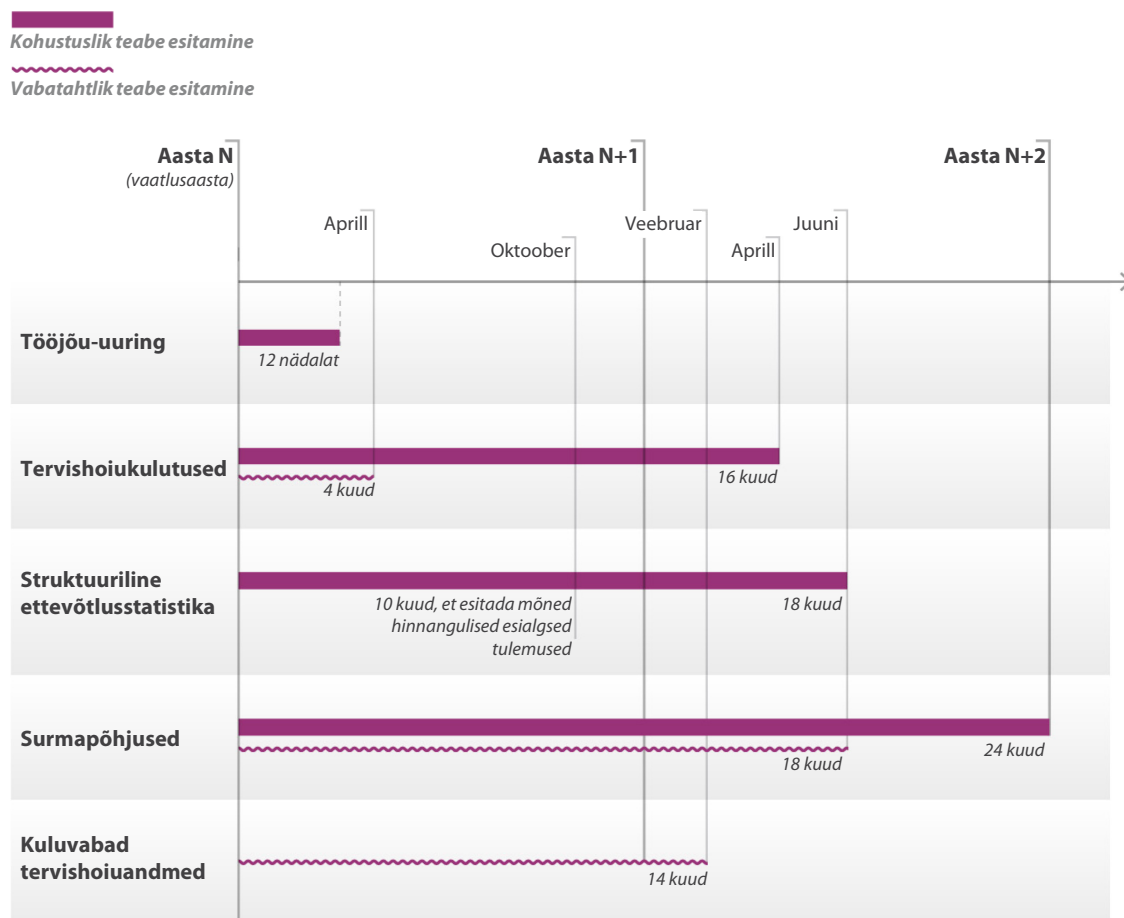
NB! Põhineb rahvusvahelisel haiguste klassifikatsioonil (ICD-10). Alzheimeri tõve ja teiste dementsuse vormide rühma kuuluvad G30 (Alzheimer) ja F01–F03 (muud dementsuse vormid). Prantsusmaa ei ole esitanud andmeid 2018. aasta kohta (2017. aastal 51).

Allikas: Euroopa Kontrollikoda Eurostati surmapõhjuste andmete põhjal.

52 Erinevused tervishoiutulemustes ei ole tingitud mitte ainult tervishoiusüsteemide või elanikkonna terviseseisundi erinevustest, vaid ka riiklikest ja/või automaatsetest kodeerimistavade, mis võib viia omavahel võrreldamatute andmeteni.

53 Statistikas on tõhusa otsustusprotsessi jaoks olulised **ajakohasus** ja **õigeaegsus**. Kolme auditeeritud valdkonna puhul on valdkondlikes määrustes sätestatud vaatlusperioodid ja konkreetsed kuupäevad, mille jooksul liikmesriigid peavad Eurostatile esitama andmed ja kvaliteediaruanded/metaandmefailid (vt [joonis 9](#)). Enamik liikmesriike esitab andmeid ainult siis, kui määrused seda nõuavad.

Joonis 9. Liikmesriikide andmete esitamise tähtajad

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

54 Nagu on näidatud [joonisel 9](#), võib statistikat mõnes valdkonnas esitada kuni 24 kuud pärast vaatlusperioodi, mis vähendab selle kasulikkust kasutajate jaoks. 2018., 2019. ja 2020. aastal saatsid vastavalt ainult kuus, üheksa ja kaheksa liikmesriiki kuluvabad tervishoiuandmed vabatahtlikult nelja kuu jooksul pärast vaatlusaasta lõppu, mis vastab õigeaegsematele andmetele. Lisaks sellele ei ole Euroopa statistikasüsteemil uute vajaduste tekkimisel piisavalt menetluslikku paindlikkust, et reageerida kiiresti uute andmekogumitega. See on eriti ilmnenud seoses COVID-19-ga, mille puhul ei olnud andmed tervishoiu- ja ettevõtlusstatistika kohta kiiresti kättesaadavad. Eelkõige surmapõhjuste andmete puhul oli vaja leida alternatiivseid viise suremusmäärade arvutamiseks, nimelt korraldada vabatahtlik andmete kogumine igapäevaste surmajuhtumite kohta, et oleks võimalik arvutada igakuine ülemäärane suremus (vt [V lisa](#)).

55 Täheldasime puudusi õigeaegsuses kõigis meie auditiga hõlmatud statistikavaldkondades. Viivitused juba vananenud andmete edastamisel muudavad kogu protsessi kasutajate vajaduste rahuldamise seisukohast ebatõhusaks. Olemasolev teave liikmesriikide andmete esitamise tegelike kuupäevade kohta annab tunnistust

töäjõu- ja tervisestatistika hilinemisest võrreldes seadusjärgsete tähtaegadega. Näiteid selliste ebajärjepidevuste kohta on esitatud **3. selgituses**. Struktuurilise ettevõtlusstatistika kohta sellist teavet ei olnud, seega ei olnud meil võimalik hinnata olukorda selles valdkonnas.

3. selgitus

Näited viivitustest andmete esitamisel

Tervishoiukulud

- 2018. ja 2019. aasta andmekogumisvoorudes (vaatlusaastad 2016 ja 2017) saatis üks liikmesriik nõutud teabe 44 päeva hiljem. Ükski muu viivitus ei ületanud 17 päeva.
- Olukord oli halvem 2020. aastal, mil kaheksa liikmesriiki ei järginud esitamistähtaega. Viivitus jäi vahemikku 21–75 päeva.

Surmapõhjused

- 2018. aastal (vaatlusaasta 2016) saatis kolm liikmesriiki nõutavad andmed pärast tähtaega. Nõuti metaandmete faile, kuid kolm liikmesriiki esitas need hilinemisega ja seitse liikmesriiki ei saanud neid üldse.
- 2019. ja 2020. aastal (vaatlusaastad 2017 ja 2018) suutsid 13 liikmesriiki esitada andmed 18 kuu jooksul. Kolm liikmesriiki saatsid andmed pärast tähtaega ja ei saanud nõutud metaandmefaili. Prantsusmaa esitas 2017. aasta andmed alles 2021. aasta septembris (21 kuu pikkune viivitus) ning ei ole ikka veel saanud andmeid 2018. ja 2019. aasta kohta. Eurostat saatis Prantsusmaale kirjad määruse täitmata jätmise eest alles vastavalt 12 ja 14 kuu pärast.

Kuluvabad tervishoiuandmed

- 2018. aastal esitasid kümme liikmesriiki, sealhulgas Ühendkuningriik, vähemalt andmeküsimustiku esimese versiooni pärast kokkulepitud tähtaega, neli liikmesriiki aga hilinesid ainult lõpliku küsimustikuga.
- 2019. ja 2020. aastal esitasid vastavalt 19 liikmesriiki ja 11 liikmesriiki oma andmed (vähemalt üks küsimustik) ja metaandmete failid pärast tähtaega.

56 ELi koondandmete koostamisel peaks Eurostat vajaduse korral hindama liikmesriikide andmeid. Leidsime, et liikmesriigid ei esitanud sageli andmeid auditi kolme teemavaldkonna kohta või esitasid need hilinemisega. Neil juhtudel (näiteks kuluvabade tervishoiuandmetega seotud statistika ja struktuurilise ettevõtlusstatistika puhul) kasutas Eurostat ELi koondandmete saamiseks hinnanguid. Üks erand oli

2018. aasta ELi koondandmed surmapõhjuste kohta, mida ei koostatud, sest Eurostat ei esitanud Prantsusmaa kohta hinnangut (vt [3. selgitus](#)).

Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavates aruannetes puuduvad ühtlustatud andmed ja seirenäitajad

57 Komisjon peab esitama parlamendile ja nõukogule iga kolme aasta järel aruande levitatava statistika kvaliteedi kohta, välja arvatud tervishoiustatistika. Analüüsisime kahte viimast saadetud aruannet, mis käsitlesid tööjõu-uuringut ja struktuurilist ettevõtlusstatistikat. Leidsime, et kahe aruande üksikasjalikkus oli erinev ja teave ei olnud puudustest selge ülevaate saamiseks piisav (vt [4. selgitus](#)).

4. selgitus

Puudused Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavas kvaliteedialases aruandluses

Tööjõu-uuring – 2019. aasta aruanne

- On teavet mõne täpsusmeetme kohta, kuid 2014.–2017. aasta võrdlusanalüüs puudub.
- On olemas tabel, kus on näidatud kalendripäevade arv vaatlusaasta lõpu ja Eurostati poolt riiklike andmete levitamise vahel, kuid puudus märges selle kohta, millised liikmesriigid millal andmed esitasid.
- Puudus teave üksikandmetele juurdepääsu statistika, veebisaitide selguse või selle kohta, millistel liikmesriikidel olid aegridades katkestused.

Struktuuriline ettevõtlusstatistika – 2021. aasta aruanne

- Liikmesriigid on liigitatud kategooriatesse nõuete täitmise astme järgi, kuid puudub teave rühmitamiskriteeriumide kohta ning igas kategoorias olevaid liikmesriike ei ole nimetatud.
- Puudub teave aruannetega hilinenud liikmesriikide või viivituste kestuse kohta.
- Puuduvad viited võimalikele võrreldavusega seotud probleemidele, mis tulenevad uue statistilise üksuse „ettevõtte“ kasutuselevõtmisest.
- Puudub teave kasutajate vajaduste parandamiseks tehtavate pingutuste potentsiaali kohta, näiteks õigeaegsemate andmete ja ELi määratletud VKEdele mõeldud andmekogumi kättesaadavuse kohta.

58 Kummaski aruandes ei kasutatud üksikasjalikke seirenäitajaid, et näidata tööjõu-uuringu ja struktuurilise ettevõtlusstatistika määruste edusamme. Iga statistikatulemuse jaoks on vaja asjakohaseid näitajaid, mis võimaldavad nõuetekohaselt jälgida määruste rakendamist ja koguda ühtlustatud teavet andmete kvaliteedi kohta.

Levitamismenetlused ei ole piisavalt ühtlustatud

59 Statistika **kättesaadavuse** ja **selguse** tagamiseks peaks Eurostatil muu hulgas olema sobivad kirjalikud menetlused koos avaldamispoliitika ja avaldamiskalendriga²². Avaldamispoliitikas tuleks eristada eri liiki avaldamisi ja jaotusi ning avaldamiskalender ja läbivaatamispoliitika ja -kalender tuleks teha eelnevalt avalikult kättesaadavaks.

60 Meie poolt uuritud dokumendid näitavad, et Eurostat on kehtestanud vahendid ja menetlused, näiteks toimetamiseeskirjad, mida ta levitamistsessis suhtes kohaldab. Siiski puuduvad eeskirjad, millega kehtestataks ajavahemik andmete kogumisest kuni nende avaldamiseni Eurostati poolt, sealhulgas nõue avaldada kõik liikmesriikide andmed samal kuupäeval. Alates 2021. aasta keskpaigast on Eurostat kooskõlas tegevusjuhisega töötanud välja ja avaldanud peamiste andmete iga-aastase avaldamiskalendri.

61 Kontrollisime tööjõu-uuringu ja tervishoiukulude andmete avaldamise kuupäevi, mis olid ainsad meile kättesaadavaks tehtud failid. Aastatel 2018–2020 ei avaldanud Eurostat kõigi liikmesriikide tööjõu-uuringu andmeid samal kuupäeval. Sama kehtis ka tervishoiukulude andmete kohta, sest mõned liikmesriigid (vt punkt **54** ja **3. selgitus**) hilinesid andmete esitamisega ja Eurostati päringutele vastamisega valideerimisprotsessi ajal. Viivitused andmete levitamisel pikendasid ajavahemikku vaatlusaasta ja avaldamiskuupäeva vahel.

62 Kooskõlas tegevusjuhisega töötas Eurostat välja ja avaldas 2022. aasta peamiste andmete iga-aastase avaldamiskalendri. Meie auditiga hõlmatud kolme teemavaldkonna kohta ei avaldata aga teatavaid üksikasju (näitajad, jaotus liigituse taseme kaupa, vaatlusperioodid, läbivaatamisel olevad punktid jne).

63 Läbivaatamise poliitika ja ajakava üks eesmärk on teavitada kasutajaid kavandatavate muudatuste prognoositavast mõjust võrreldavusele, võimaldades neil seega paremini prognoosida ja hallata aegriade katkestusi (vt **III lisa**). Leidsime, et

²² Nagu on täpsustatud 2017. aasta tegevusjuhises.

Eurostat ajakohastas andmeid vastavalt nende laekumisele ning kui oli vaja teha muudatusi ja parandusi. Eurostatil ei ole üldist paranduste poliitikat, kuid näiteks ettevõtlusstatistika jaoks on välja töötatud konkreetsed põhimõtted. Muudes valdkondades, nagu tervishoiukulud ja surmapõhjused, vaadatakse andmed läbi, kuid nende suhtes ei kohaldata ühist poliitikat; parandused sõltuvad iga liikmesriigi poliitikast.

Avaldamiseelne juurdepääs võib kahjustada võrdsust ja võimaldada teabe leket

64 Riikliku statistika usaldusväärsuse suurendamiseks on nii ELi õigusraamistikus kui ka rahvusvahelistes statistikapõhimõtetes sätestatud, et kõiki kasutajaid tuleb kohelda võrdselt²³. Asjaomased rahvusvahelised suunised on veelgi selgemad, kuna neis viidatakse ka samaaegsele juurdepääsule (vt *III lisa*).

65 2014. aasta vastastikuses eksperdihinnangus leidis Euroopa statistika haldamise nõuandekogu, et on olemas kaalukad põhjused, mis räägivad avaldamiseelse juurdepääsu täieliku keelustamise kasuks, ning soovitas sellise meetme mõju põhjalikult uurida (vt *VI lisa*: 2014/11). Pärast seda on Euroopa statistika haldamise nõuandekogu koostanud veel neli soovitusi, mis käsitlevad muu hulgas eelavaldatavate statistiliste andmete sageduse ja arvu vähendamist ning avaldamiseelsete tavade ühtlustamist ja läbipaistvust Euroopa statistikasüsteemi partnerite vahel (2015/5, 2015/6, 2015/7, 2018/1)²⁴. Täheldasime, et Eurostat on nende soovitude täitmisel teinud mõningaid edusamme. Euroopa statistika haldamise nõuandekogu nõudis 2021. aastal, et Eurostat vaataks kriitiliselt läbi oma komisjonisese statistika avaldamisele eelneva tava (vt *VI lisa*: 2021/4). Vastuseks nõustus Eurostat andma ülevaate komisjoni teiste osakondadega sõlmitud olemasolevate vastastikuse mõistmise memorandumite hetkeseisust.

²³ Muudetud määruse (EÜ) nr 223/2009 artikkel 2 ja artikli 18 lõige 1; komisjoni 2012. aasta Eurostati otsuse artikli 6 lõige 2 ja ÜRO kodifitseeritud põhimõtted (UNFP ja rahvusvahelist statistikategevust reguleerivad põhimõtted).

²⁴ ESGABi 2015. aasta aruanne ja ESGABi arvamus komisjoni usalduse tagamise kohustuse täitmise kohta (2018).

66 Avaldamiseelne juurdepääs on Euroopa statistikasüsteemi tasandil õigustatud tegevusjuhise alusel²⁵. Eurostat annab teatavate põhiandmete avaldamiseelse juurdepääsu oma tippjuhtkonnale, majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadile, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadile ning EKP-le, samuti meediale. Akrediteeritud uudisteagentuurid saavad pressiteated eelnevalt elektrooniliste vahendite kaudu, avaldamiskeelu klausliga²⁶. Seevastu Itaalia riiklik statistikaamet võimaldab juurdepääsu avaldamisele eelneval teabekoosolekul ajakirjanikele, kellel puudub väliskontakt (sulgemissüsteem)²⁷. Me leiame, et Eurostati kord ei taga andmelekete ärahoidmist.

67 Juurdepääs ELi makromajanduslikele andmetele enne nende avaldamist kujutab endast ohtu, et need, kes saavad varajase juurdepääsu, saavad majanduslikku kasu (vt [5. selgitus](#)). Avaldamiseelse juurdepääsu võimalus võib tuua kaasa majandusliku kasu saamise võimalused, mis võivad turgu tõsiselt moonutada.

5. selgitus

Uurimus, mis käsitleb avaldamiseelse juurdepääsu võimalikku mõju kapitaliturgudele

Rootsis, kus puudub avaldamiseelne juurdepääs, läbi viidud analüüs kauplemisandmete kohta ajavahemikul 2011. aasta jaanuarist kuni 2017. aasta märtsini näitas, et Rootsi kroonil ei olnud mingeid kõikumisi ega märke liikumisest enne ametlike makromajanduslike andmete avaldamist.

Ühendkuningriigis, kus oli laialdane juurdepääs enne andmete avaldamist, näitas 2011. aasta aprilli ja 2016. aasta detsembri vaheliste kauplemisandmete analüüs, et naela kurss liikus järsult tund aega enne andmete avaldamist. Selle tulemusena otsustas Ühendkuningriigi riiklik statistikaamet 2017. aasta juulis kehtestada rangemad piirangud enne andmete avaldamist.

²⁵ **6. põhimõte:** „Statistika avaldamisel tagatakse kõigile tarbijatele samaaegne ja võrdne juurdepääs statistikale. Tarbijale erandkorras juurdepääsu võimaldamine statistikale enne selle avaldamist on piiratud, seda kontrollitakse ning see avalikustatakse.“

²⁶ **Protokoll kasutajate erapooletu juurdepääsu kohta Eurostati andmetele**, jaanuar 2014.

²⁷ **ISTAT, Embargo: a policy for transmitting correct information.**

Kauplemisandmete analüüs aastatel 2012–2017 **Saksamaal**, kus samuti oli laialt levinud avaldamiseelne juurdepääs andmetele, näitas, et euro valuutafutuuriid liikusid tavapärasest rohkem kolmekümne minuti jooksul enne andmete avaldamist. Selle tulemusena otsustas Saksamaa riiklik statistikaamet 2017. aasta detsembris piirata uudisteagentuuride juurdepääsu enne avaldamist.

USAs, kus on olemas juurdepääs enne andmete avaldamist, näitas 2016. aasta analüüs kauplemisandmete kohta ajavahemikul 2008. aasta jaanuarist kuni 2014. aasta märtsini tõendeid märkimisväärselt teadliku kauplemise kohta enne USA makromajanduslike andmete ametliku avaldamise aega.

Allikas: Kurov, A. et al, „Price drift before U.S. macroeconomic news: private information about public announcements?“ (Hind triivib enne USA makromajanduslike uudiseid: isiklik teave avalike teadaannete kohta?), töödokumentide sari nr 1901, EKP, 2016; Kurov, A. et al, „Drift Begone! Release Policies and Preannouncement Informed Trading“ (Avaldamispoliitika ja etteteatunud informeeritud kauplemine), 2021; Georgiou, A., „Prerelease access to official statistics is not consistent with professional ethics“ (Avaldamiseelne juurdepääs riiklikule statistikale ei ole kooskõlas kutse-eesetikaga), Statistical Journal of the IAOS, kd 36, nr 2, lk 313–325, 2020; Georgiou, A., „Pre-release access to official statistics is not consistent with professional ethics: Some additional reflections“ (Avaldamiseelne juurdepääs ametlikule statistikale ei ole kooskõlas kutse-eesetikaga. Mõned täiendavad tähelepanekud), Statistical Journal of the IAOS, kd 38, nr 1, lk 321–329, 2022.

68 Läbipaistvuse huvides soovitatakse rahvusvahelistes parimates tavades lisada pressiteadetele avaldamiseelse juurdepääsu omajate nimekiri. Eurostati veebisaidil ei ole siiski esitatud põhjalikku teavet kõigi kasutajate ja määratud ametikohtade kohta, kellel on avaldamiseelne juurdepääs andmetele.

69 Euroopa statistikasüsteemis on vähemalt kümme riiki (Tšehhi, Taani, Horvaatia, Itaalia, Poola, Sloveenia, Soome, Rootsi, Island ja Norra) kaotanud valitsustele ja/või meediale avaldamiseelse juurdepääsu andmise tava. Seega on Euroopa statistikasüsteemis avaldamiseelsed tavad endiselt ühtlustamata (vt punkt **65**).

Vastastikuste eksperdi hinnangute potentsiaali paranduste tegemisel ei ole täielikult ära kasutatud

70 Vastastikuseid eksperdi hinnanguid kasutatakse selleks, et hinnata Eurostati ja riiklike statistikasüsteemide üldist vastavust tegevusjuhise põhimõtetele, mis on Euroopa statistikasüsteemi ühise kvaliteediraamistiku nurgakivi. Riiklike statistikasüsteemide hindab eksperdirühm ja Euroopa statistika haldamise nõuandekogu viib läbi Eurostati vastastikuse eksperdi hinnangu. Alates tegevusjuhise algsest vastuvõtmisest 2005. aastal on Euroopa statistikasüsteem korraldanud kolm isereguleeritud vastastikuste eksperdi hinnangute vooru, mis tähendab, et neid

käsitlevad otsused võtab vastu Euroopa statistikasüsteemi komitee (vt [joonis 2](#)). Järgmistes osades uurime, kas:

- a) komisjon on teise vastastikuse eksperdi hinnangu soovitusi tulemuslikult rakendanud;
- b) Eurostati järelevalve riiklike statistikasüsteemide edusammude üle teise vastastikuse eksperdi hinnangu soovitude rakendamisel on olnud tulemuslik ja
- c) riiklike statistikasüsteemide vastastikuse eksperdi hinnangu kolmanda vooru ülesehitus on eesmärgipärane.

Komisjon on teinud suuri edusamme seoses enamiku vastastikuste eksperdi hinnangute soovitustega

71 Tagamaks, et Euroopa statistika haldamise nõuandekogu soovitustel oleks maksimaalne mõju, on oluline, et komisjon rakendaks neid kiiresti ja võimalikult täielikult. Kui seda ei tehta, peaks komisjon esitama nõuetekohase põhjenduse kooskõlas rahvusvaheliste statistikasüsteemide, soovitude ja parimate tavadega.

72 2014. aastal viis Euroopa statistika haldamise nõuandekogu läbi Eurostati teise vastastikuse eksperdi hinnangu ja andis 16 soovitust, mis käsitlesid kuut peamist valdkonda: kõrgema juhtkonna ametisse nimetamise ja ametist vabastamise menetluste aluseks olevad õigusaktid; statistikat käsitlevate õigusaktide ülesehitus; Euroopa statistika sidusus; levitamine; teabevahetus ja kasutajad ning koordineerimine (vt [VI lisa](#)). Vastuseks töötas Eurostat välja rakenduskava, mis sisaldab 20 parandusmeedet²⁸.

73 Leidsime, et komisjon on teinud suuri edusamme enamiku vastastikuste eksperdi hinnangute soovitude täitmisel, eelkõige nende puhul, mis on seotud õigusloome ülesehituse, teabevahetuse ja kasutajatega. Mõningate põhisoovitustega, mis puudutavad sõltumatust ja erapooletust (kõrgema juhtkonna ametisse nimetamist ja ametist vabastamist käsitlevad õigusaktid ning juurdepääs enne avaldamist, vt punktid [64–69](#)), aga ei nõustunud ja/või neid ei käsitletud tõhusalt²⁹.

²⁸ Euroopa statistika haldamise nõuandekogu soovitused ja Eurostati parandusmeetmed vastuseks soovitustele.

²⁹ Euroopa statistika haldamise nõuandekogu 2021. aasta aruanne.

74 2014. aasta vastastikuses eksperdihinnangus esitas nõuandekogu neli soovitusi, mis käsitlesid kõiki ELi õigusakte Eurostati kõrgema juhtkonna töölevõtmise, ametisse nimetamise ja ametist vabastamise kohta (vt *VI lisa*: 2014/1–2014/4). Eurostat ei nõustunud aga nende soovitustega ja ei pakkunud välja vastavaid parandusmeetmeid. Eurostat väitis, et soovitused kas läksid kaugemale tegevusjuhise nõuetest (2014/1, 2014/2 ja 2014/4) või olid ELi õigusraamistikus piisavalt käsitletud (2014/3). Järgmises vastastikuses eksperdihinnangus (2021) kordas nõuandekogu mitmeid oma soovitusi selles valdkonnas (vt *VI lisa*: 2021/1 ja 2021/2), millega endiselt ei nõustunud.

75 2012. aastal soovitasime ka järgmist³⁰: „Euroopa statistika tegevusjuhiste täielikuks rakendamiseks peaks komisjon tegema järgmist: [...] d) suurendama Euroopa Liidu peastatistiku ametialast sõltumatust, määrates ta pärast ESGABilt heakskiitva otsuse ning Euroopa Parlamendilt ja nõukogult heakskiidu saamist kindlaks perioodiks ametisse“. Vaatamata Euroopa Parlamendi toetusele ei täidetud meie soovitusi, kuna komisjon leidis, et kehtiv õigusraamistik on asjakohane ja vajalikud kaitsemeetmed on juba kehtestatud.

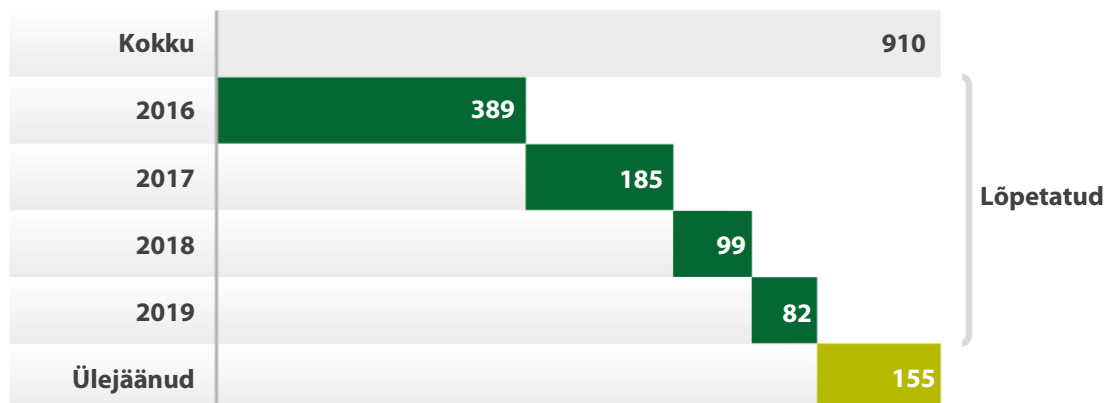
Eurostati hinnang vastastikustest eksperdihinnangutest tulenevate parandusmeetmete rakendamisele liikmesriikides põhineb suurel määral statistikaasutuste vastastikusel usaldusel

76 Eurostati koordineeriv roll hõlmab liikmesriikidele eksperdihinnangute tulemusena antud soovitude tõhusat järelevalvet. Pärast teist vastastikust eksperdihinnangut (2013–2015) kasutas Eurostat iga-aastaseid küsimustikke, et jälgida riiklike statistikaametite poolt kokkulepitud parandusmeetmete rakendamist (2016–2019). Üldiselt põhines kogu järelevalve suurel määral usaldusel, kuna parandusmeetmeid rakendati riiklike statistikaametite vastutusel, kes pidid tagama, et need on asjakohased, täielikud ja piisavalt dokumenteeritud. Alles 2019. aasta viimases seirevoorus tegi Eurostat pingutusi, et kontrollida teatatud edusamme, saates liikmesriikidele selgitustaotlusi.

77 *Joonisel 10* on näidatud riiklike statistikaametite edusammud teise vastastikuse eksperdihinnangu tulemusel võetud parandusmeetmete lõpuleviimisel. Viimase kättesaadava seirearuande kohaselt oli 2019. aasta lõpus 910-st kindlaksmääratud meetmest 155 (17%) veel lõpetamata (üksikasjalik jaotus on esitatud *VII lisas*).

³⁰ Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 12/2012.

Joonis 10. Parandusmeetmete lõpuleviimine alates 2016. aastast

NB! 2019. aasta andmed sisaldavad 18 meetet, mis on „suletud“, sest edasist tööd ei ole kavandatud. 173 lõpetamata meetmest 8 olid Ühendkuningriigis ja nende staatuse kohta ei olnud võimalik lisateavet saada.

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

78 Leidsime, et parandusmeetmete rakendamine oli takistatud seal, kus need sõltusid asutustest väljaspool riiklikku statistikaametit või kus puudus poliitiline tahe ja/või toetus. Sellised meetmed hõlmasid tavaliselt seadusandlikke muudatusi (nt riiklike statistikaametite juhtide ametisse nimetamine ja ametist vabastamine, juurdepääs haldusandmetele, järelevalveasutuste loomine), kuid mõned meetmed puudutasid ka inim- või finantsressursse või isegi IT-arendust.

79 Itaalias ja Soomes on seadusandlik protsess takerdunud ning meetmeid ei ole rohkem kui seitse aastat pärast teist vastastikust eksperdihinnangut ikka veel lõpule viidud. Horvaatias ja Küprosel tehti vajalikud seadusemuudatused märkimisväärse, umbes viieaastase hilinemisega. Peamiste sidusrühmade (ministeeriumid, parlament) kõrgemaid esindajaid ei kaasatud vastastikuse eksperdihinnangu protsessi piisavalt vara, et hõlbustada põhimeetmete rakendamist institutsioonilise ülesehituse ja juhtimisega seotud küsimustes (ametialane sõltumatus).

80 Lisaks ametialasele sõltumatusele vajavad riiklikud statistikaametid oma statistikaprogrammide rakendamiseks piisavaid inim-, finants- ja tehnilisi ressursse (vt [III lisa](#)). Uurisime ESGABi aastaaruandeid, liikmesriikide vastastikuseid eksperdihinnanguid ja teavet ressursside kohta ning palusime valimi viiel riigil ja muudel sidusrühmadel esitada oma seisukohad riiklike statistikasüsteemide juhtimise kohta.

81 Leidsime, et ametialane sõltumatus ei ole ikka veel alati tagatud, eriti kui tegemist on riiklike statistikaametite juhtide ametisse nimetamise ja ametist vabastamisega. Kuna teised riiklikud asutused kuuluvad tavaliselt ministeeriumide alla,

on nende sõltumatus veelgi ebakindlam. Meie tähelepanek kinnitab Eurostati järeldust, et ametialase sõltumatusega seotud 72 parandusmeetmest 25 (35%) ei olnud 2019. aasta detsembri seisuga veel lõpule viidud (vt [VII lisa](#)).

82 Mõned riiklikud statistikaametid jagasid meiega ka muret oma finantssõltuvuse pärast ning mainisid ressursside ebapiisavust, pidades silmas kasvavat nõudlust uue statistika järele ja vajadust märkimisväärsete tehnoloogiliste investeeringute järele. Sellega seoses tunnistas nõukogu 2021. aasta novembris, et nii Eurostatile kui ka riiklikele süsteemidele tuleb anda piisavad inimressursid ja rahalised vahendid, et võimaldada neil jätkata tööd uute andmeallikate ja digitehnoloogiatega³¹.

Vastastikuste eksperdihinnangute ülesehitus on aja jooksul paranenud, kuid olulised puudused püsivad

83 Vastastikuste eksperdihinnangute eesmärk on hinnata, kas Euroopa statistikasüsteemi partnerid järgivad Euroopa statistika kvaliteedi tagamiseks loodud ühise kvaliteediraamistiku nurgakivi, Euroopa statistikat käsitleva protokollide põhimõtteid. Seevastu kõige arenenumate Euroopa-väliste statistikasüsteemide puhul tehakse vaid enesehindamist. Nõuetele vastavuse kõrval on teine eesmärk anda soovitusi, mis aitavad statistikaasutustel oma statistikasüsteeme täiustada ja arendada. [Joonisel 11](#) on esitatud vastastikuste eksperdihinnangute peamised etapid.

³¹ Nõukogu järeldused ELi statistika kohta, mille majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu kiitis heaks 9. novembril 2021.

Joonis 11. Vastastikuste eksperdihinnangute ülevaade

Allikas: Euroopa Kontrollikoda Eurostati andmete alusel.

84 Tabelis 2 on näidatud, kuidas vastastikuste eksperdihinnangute ülesehituse põhielemendid on aja jooksul muutunud. Esimese vastastikuse eksperdihinnangu (2005–2007) eesmärk oli peamiselt suurendada teadlikkust tegevusjuhise ja see oli sissejuhatav ülesanne kõigile osalejatele. Sellel oli siiski olulisi puudusi³². Teises voorus (2013–2015) parandati ülesehitust, kaasati väliseksperte ja saavutati suurem rahvusvaheline tunnustus. Kolmandas voorus (2021–2023) rakendati ka mõningaid täiendavaid ESGABi soovitusi. Meie valimisse kuuluvad liikmesriigid olid üldiselt rahul Eurostati panusega kavandamisprotsessi ja rõhutasid, et nad olid algusest peale kaasatud metoodika koostamisse.

³² Vt Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 12/2012: „Kas komisjon ja Eurostat on parandanud usaldusväärse ja usutava Euroopa statistika koostamise protsessi?“ ja ESGABi 2011. aasta aruanne.

Tabel 2. Vastastikuste eksperdihinnangute kolme vooru ülesehituse põhiaspektid

	1. (2005–2007)	2. (2013–2015)	3. (2021–2023)
Lähenemisviis	Vastastikuste eksperdihinnangute lähenemisviis	Auditilaadne lähenemisviis	Mõlema lähenemisviisi kombinatsioon
Tegevusjuhise hõlmatus	Osaline (6 põhimõtet)	Täielik (15 põhimõtet)*	Täielik (16 põhimõtet)*
Riiklike statistikasüsteemide hõlmatus	Ainult riiklikud statistikaametid	Riiklikud statistikaametid ja kuni 3 muud riiklikku asutust	Riiklikud statistikaametid ja 3–6 muud riiklikku asutust
Vastastikuste eksperthinnangute koostajad	Teiste riiklike statistikaametite esindajad	Teiste riiklike statistikaametite esindajad ja välisekspert	Teiste riiklike statistikaametite esindajad, välisekspert ja Eurostati liige

* Alates 2017. aastast on tegevusjuhises olnud 16 põhimõtet.

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

85 Leidsime sidusrühmadega peetud kohtumistel, et valitseb üksmeel selles suhtes, et vastastikuseid eksperdihinnanguid tuleb läbi viia piisavalt sageli, võimaldamaks Euroopa statistikasüsteemi kvaliteeti pidevalt parandada. Keskmine ajavahemik teise ja kolmanda vooru vahel on seitse ja pool aastat ning Slovakkias on see peaaegu kümme aastat. Sellise ajavahega ei ole võimalik nõuetekohaselt arvesse võtta selliste muutuste mõju nagu tehnoloogia areng ja uued andmeallikad, mida Euroopa statistikasüsteem peab arvestama ja millega ennast kohandama.

86 Selleks et vastastikused eksperdihinnangud oleksid kõikehõlmavad ja kõigi riikide suhtes õiglased, tuleb neis hinnata ka iga riikliku statistikasüsteemi kriitilisi omadusi tervikuna. 2020. aasta metoodika nägi aga ette, et ühe riigi kohta võib osaleda maksimaalselt kuus muud riiklikku asutust, mis on meelevaldne künnis ja mille puhul ei võeta arvesse seda, mil määral on Euroopa statistika koostamine riigi sees detsentraliseeritud (vt [VIII lisa](#)). Lisaks oli soovitatav metoodika ebamäärane ja subjektiivne ning ei kohaldanud võrreldavaid valikukriteeriume kõigi riikide suhtes. Ühtlasi valivad osalevaid muid riiklike asutusi riiklikud, mitte ELi tasandi statistikaasutused, nagu oleks olnud vajalik usaldusväarsuse ja järjepidevuse tagamiseks. ESGABil ega ühelgi vastastikuse eksperdihinnangu eksperdil ei olnud teiste riiklike asutuste valimisel sõnaõigust.

87 Paljud riiklikud statistikaametid piirasid teiste riiklike asutuste arvu kolmeni. See on veel üks meelevaldne künnis, millega kaasneb oht, et Euroopa statistika jaoks olulised muud riiklikud asutused jäetakse kõrvale. Üks riiklik statistikaamet märkis isegi sõnaselgelt, et tema lähtepunktiks on valida ainult kolm muud riigiasutust. Sellise lähenemise tõttu ei kaasatud teist riiklikku asutust, mis vastutab surmapõhjuste andmete eest – asutus, mis kahel järjestikusel aastal ei ole Eurostatile nõutud andmeid esitanud.

88 ESGAB loodi selleks, et parandada Eurostati ja Euroopa statistikasüsteemi³³ sõltumatust, terviklikkust ja aruandekohustust, et reageerida riiklike süsteemide puudustele³⁴. ESGABi roll piirdub aga Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande esitamisega, mis sisaldab tema sõltumatut hinnangut tegevusjuhise rakendamise kohta Euroopa statistikasüsteemis tervikuna, keskendudes pigem Eurostatile kui riiklikele statistikasüsteemidele. 2012. aastal soovitasime välja töötada järelevalvefunktsiooni, laiendades ESGABi volitusi³⁵. Kuigi soovitusel nõustuti, ei ole seda tõhusalt täidetud.

89 Praegu tähendab Euroopa statistikasüsteemi vastastikuste eksperdi hinnangute nn isereguleerimine seda, et nende ülesehitus (ajakava, ulatus, lähenemisviis, teiste riiklike ametiasutuste valikumenetlus ning eksperdirühmade koosseis ja valik) lepatakse kokku pigem mitmesuguseid riiklike huviseid esindavate partneritega konsulteerimise käigus kui laiemaid ELi perspektiive arvestades. Vaatamata oma sõltumatusele riiklikest huvidest ei otsusta ESGAB peamisi ülesehitusaspekte.

³³ Asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 235/2008/EÜ.

³⁴ COM(2005) 217 final ja W. Radermacher (2011), „European Statistics: People Count“ (Euroopa statistika. Inimesed loevad).

³⁵ Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 12/2012: „Kas komisjon ja Eurostat on parandanud usaldusväärse ja usutava Euroopa statistika koostamise protsessi?“

Järeldused ja soovitused

90 Meie üldine järeldus on, et komisjon esitab Euroopa statistikat, mis on poliitikakujundajate, ettevõtjate ja kodanike jaoks üldiselt piisava kvaliteediga. Mõned puudused tuleb siiski veel kõrvaldada.

91 Eurostati strateegilised kavad kajastavad peamiselt Euroopa järjestikustes statistikaprogrammides sätestatud institutsioonilisi prioriteete. Siiski ei ole need piisavad eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude mõõtmisel (vt punktid **22–23**).

92 Euroopa statistika nõuandekomitee, mis on kasutajate peamine esindusorgan, ei esinda oma praeguses koosseisus tõhusalt kõiki kasutajaid, näiteks rahvusvahelisi organisatsioone ning akadeemiliste ja teadusringkondade ühiseid seisukohti. Lisaks ei ole Euroopa statistika nõuandekomitee teinud märkimisväärseid edusamme suhetes riiklike kasutajanõukogudega. Kasutajate vajadused ei ole täielikult rahuldatud, sest auditeeritud valdkondades esineb andmelünki. Euroopa statistikaprogrammis ei ole alati seatud prioriteediks meetmeid nende lünkade kõrvaldamiseks, et parandada Euroopa statistika asjakohasust, ning Eurostat ei kohalda VKEde määratlust õigesti (vt punktid **24–29**).

1. soovitus. Kasutajate vajaduste parem täitmine

Kasutajate vajaduste paremaks täitmiseks peaks komisjon muutma Euroopa statistika nõuandekomitee kaasavamaks, nii et selles oleksid tasakaalustatult ja tõhusalt esindatud kõik kasutajad, keda abistavad konkreetsete valdkondade eksperdid.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2023

93 Hoolimata Euroopa statistikaprogrammi suurenenud rahastamisest sõltub Euroopa statistika koostamine endiselt osaliselt komisjoni teiste osakondade poolsest rahastamisest. Eraldatud vahendid katavad suurel määral institutsioonilisi vajadusi. Kuigi mõne ELi toetusega rahastatakse innovaatilisi projekte, rahastatakse märkimisväärsel hulgal kohustuslikke statistikatoiminguid; seega on Euroopa statistikaprogrammi lisaväärtus, mida see võiks anda innovaatiliste projektide hõlbustamiseks, piiratud. Kuigi üksikuid toetusi hinnati, ei olnud tulemuste kvalitatiivne hindamine üldiselt põhjendatud, mis võib piirata järelmeetmete ulatust ja vähendada tulemuste jätkusuutlikkust (vt punktid **30–34**).

2. soovitus. Püüda suurendada Euroopa statistikaprogrammi finantssõltumatust ja seada esikohale innovaatilised projektid

Komisjon peaks

- a) hindama, kas on võimalik muuta järgmine Euroopa statistikaprogramm vähem sõltuvaks mitmest rahastamisallikast ja
- b) seadma esikohale innovaatilised projektid, millel on selge ELi lisaväärtus.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2024

94 Eurostatil on olemas asjakohane kvaliteedijuhtimise süsteem. Selle toetus liikmesriikidele on suurel määral asjakohane. Siiski puuduvad sisemised suunised, millega kehtestataks raamistik toetuse andmiseks, ning keerukate meetodiliste probleemide lahendamine võib võtta kaua aega, mis mõjutab mitut andmekvaliteedi mõõdet, sealhulgas võrreldavust (vt punktid **35–39**).

95 Leidsime, et liikmesriikide kvaliteediaruanded ei vasta alati suunistele ning neid ei ühtlustata statistikaprotsesside vahel ja sees. Üksikasjalikkuse tase on liikmesriigiti erinev, mis raskendab andmete kvaliteedi mõistmist ja hindamist. Kvaliteediaruannete esitamise sagedus on eri statistikatoimingute puhul erinev ja aruandlus ei ole kõigi puhul kohustuslik. Need puudused tingivad kasutajate jaoks puuduliku teabe (vt **40–43**).

96 Eurostatil ei ole volitusi teha kolmes auditeeritud valdkonnas kohapealset kontrolli. Eurostat kinnitab liikmesriikide esitatud andmed, kuid ei dokumenteeri alati nõuetekohaselt oma hinnangute tulemusi. Eurostat ei hinda põhjalikult kõiki kvaliteedimõõtmelid, näiteks võrreldavust ja sidusust (vt punktid **44–52**).

97 Ajakohasus on probleemiks eelkõige tervishoiu- ja ettevõtlusstatistika puhul, kuna mõned andmekogumid saab esitada 14–24 kuud pärast vaatlusaastat. Kuna surmapõhjuste kohta puuduvad reaaliajase andmed, hinnatakse COVID-19 suremust alternatiivsete meetodite abil. Viivitused andmete esitamisel muudavad kogu protsessi kasutajate jaoks ebatõhusaks. Eurostatil on suunised määruste järgimise hindamiseks, kuid need ei ulatu ajakava kehtestamiseni. Euroopa statistikasüsteemil ei ole paindlikkust, et kiiresti reageerida. Surmapõhjuste andmelünkade puhul riiklikul tasandil ei ole Eurostat koostanud hinnanguid, seega puuduvad ELi koondandmed (vt punktid **53–56**).

98 Kui õigusaktid seda nõuavad, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruanded statistika kvaliteedi kohta. Need ei anna siiski esinevatest puudustest selget pilti ja neis puuduvad üksikasjalikud seirenäitajad, mille abil saaks näidata määruste suhtes tehtud edusamme. Mõne peamise valdkonna eeskirjadega, näiteks tervishoiu kohta, ei nõuta selliste aruannete esitamist (vt punktid [57–58](#)).

3. soovitus. Parandada liikmesriikide kvaliteediaruandeid ja Euroopa statistika kvaliteedi hindamist

Komisjon peaks

- a) tagama, et liikmesriikidelt saadud kvaliteediaruanded põhinevad ühistel standarditel ning sisaldavad täielikku ja võrreldavat teavet ning
- b) tegema põhjalikumaid ja paremini dokumenteeritud hindamisi töö-, ettevõtlus- ja tervisestatistika valdkonnas, et parandada andmete täpsust, ajakohasust ja õigeaegsust, võrreldavust ja sidusust.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2024

99 Kuigi Eurostat on välja töötanud statistika avaldamise kalendri, puuduvad selles teatavad üksikasjad. Lisaks ei ole Eurostatil veel üldist läbivaatamispoliitikat ning ta ei avalda kõigi liikmesriikide tööjõu-uuringuid ja tervishoiukulusid käsitlevaid andmeid samal kuupäeval (vt punktid [59–63](#)).

100 Eurostat annab mõnele komisjoni osakonnale ja meediakanalile juurdepääsu andmetele enne nende avaldamist, mis võib anda võimaluse saada majanduslikku kasu ja põhjustada lekkeid. Eurostati veebisaidil ei ole avaldamiseelset juurdepääsu käsitlevaid sätteid täielikult kirjeldatud ning kõigi eelisjuurdepääsuga kasutajate nimekiri ei ole avalikustatud (vt punktid [64–69](#)).

4. soovitus. Vaadata uuesti läbi praegune statistika avaldamiseelse juurdepääsu tava

Komisjon peaks

- a) hoolikalt hindama avaldamiseelse juurdepääsu andmise vajalikkust ja lisaväärtust ning

- b) kui see jäetakse kehtima, avaldama põhjalikku teavet avaldamisele eelneva juurdepääsu kohta ja tugevdama kaitsemeetmeid võimalike lekete vastu.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2023

101 Komisjon on saavutanud häid tulemusi enamiku vastastikuste eksperdihinnangute soovituste abil, mis puudutavad näiteks seadusandlikku struktuuri ning teabevahetust ja kasutajaid. Siiski ei ole ta võtnud arvesse mõningaid olulisi soovitusi sõltumatus ja erapooletuse kohta (vt punktid [70–75](#)).

102 Eurostati hinnang vastastikustest eksperdihinnangutest tulenevate parandusmeetmete rakendamisele liikmesriikides põhineb suurel määral statistikaasutuste vastastikusel usaldusel. Mõne parandusmeetme rakendamist takistas asjaolu, et need sõltusid riikliku statistikaameti välistest asutustest ja poliitiline toetus puudus. Peamisi parandusmeetmeid, näiteks riiklike statistikaalaste õigusaktide muutmist, on rakendatud vaid osaliselt. Lisaks ei ole kõigis liikmesriikides ikka veel tagatud ametialane sõltumatus, eelkõige teiste riiklike asutuste tasandil (vt punktid [76–82](#)).

103 Eurostati ja Euroopa statistikasüsteemi tegevusjuhisele vastavuse hindamiseks kasutatud vastastikuse eksperdihinnangu vahendi ülesehitust on alates selle esmakordsest kasutamisest parandatud. Vastastikused eksperdihinnangud ei ole siiski piisavalt sagedased, et võimaldada pidevat kvaliteedi parandamist, ning need ei hõlma alati kõiki riiklike statistikasüsteeme. Hoolimata oma sõltumatuses riiklikest huvidest on Euroopa statistika haldamise nõuandekogul vastastikuste eksperdihinnangute koostamisel piiratud roll (vt punktid [83–89](#)).

5. soovitus. Hinnata Euroopa statistika haldamise nõuandekogu volituste suurendamise teostatavust

Komisjon peaks hindama Euroopa statistika haldamise nõuandekogu praeguste volituste laiendamise teostatavust ja asjakohasust, et see hõlmaks otsuste tegemist vastastikuse eksperdihinnangu andmise kõigi põhielementide kohta.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2023

IV auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Mihails Kozlovs, võttis käesoleva aruande vastu 26. oktoobri 2022. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

President
Tony Murphy

Lisad

I lisa. Riiklik statistika COVID-19 kriisi kontekstis

COVID-19 on tekitanud statistikasüsteemidele märkimisväärseid probleeme, mis on pannud statistikatoimingute eest vastutavad asutused märkimisväärse surve alla. Kõige teravam probleem on olnud rahvatervise statistika õigeaegse esitamise tagamine ja piisava teabe andmine tegeliku majandussektori, eelkõige kodumajapidamiste ja VKEde kohta.

Pandeemia häiris esialgu andmevooge ettevõtetest ja kodumajapidamistest, põhjustades probleeme riiklikule statistikale. Traditsioonilised näost näkku andmete kogumise meetodid ei olnud enam teostatavad ning mõned uuringud muutusid võimatuks ja need tuli edasi lükata. COVID-19 tekitas probleeme ka olemasolevate standardite tõlgendamise ja piisavuse puhul. Selle tulemusena pidi riiklik statistika kiiresti kohanema muutuvate tingimustega. Laialdaselt on kasutatud alternatiivseid andmekogumismeetodeid, nagu telefonikõned, internetirakendused või suurandmed. See üleminek võib aga mõjutada andmete kvaliteeti ja võrreldavust. Esialgu rahuldasiid poliitikakujundajad ja meedia nõudlust peaaegu reaajas ülemaailmsete epidemioloogiliste andmete järele peamiselt selliste tulemustabelite kaudu nagu [Johns Hopkinsi Ülikooli](#) oma, mis toimisid ametlikest statistikasüsteemidest sõltumatult. Hiljem koostasid [WHO](#) ja [Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus](#) oma tulemustabelid, mis täitsid lünga, kuid millel oli probleeme andmete võrreldavusega.

ESGABi sõnul reageeris Euroopa statistikasüsteem COVID-19 kriisile positiivselt. Kuigi pandeemia mõjutas tõsiselt mitmeid statistiliste andmete koostamise etappe, suutsid Euroopa statistikasüsteemi riigid ja Eurostat jätkata peamiste näitajate koostamist katkestusteta. Selleks et tagada statistika jätkuv kvaliteet ja võrreldavus muutunud keskkonnas, avaldas Eurostat rohkem kui 30 suunist, milles käsitletakse nii üldisi kui ka valdkondlikke meetoodilisi küsimusi. Eurostat lõi oma veebisaidil ka spetsiaalse rubriigi, et anda kasutajatele uusimat teavet. Selles esitati COVID-19 andmekogumite loetelu ja loodi Euroopa statistika taastamise tulemustabel, mis sisaldab praegu 27 majanduse elavdamisega seotud näitajat tervishoiu, sotsiaal-, majandus-, äri- ja keskkonnaküsimustes. Lõpuks võttis Eurostat kasutusele mitu uut kriisipetsiifilist näitajat (nt iganädalane suremus ja igakuine ülemäärane suremus), et paremini hinnata pandeemia mõju. 2020. aasta novembris leppisid riiklike statistikaametite juhid ja Eurostat kokku kooskõlastatud reageerimises tulevastele kriisidele, mis mõjutavad Euroopa statistikasüsteemi (Wiesbaden memorandum), mis võiks hõlbustada ühist lähenemisviisi tulevastele kriisidele.

II lisa. Valitud statistilised toimingud

Teemavaldkond: töö	
Statistiline tegevus: tööjõu-uuring	
Kirjeldus	<p>Tööjõu staatus on tööturustatistika nurgakivi.</p> <p>ELi tööjõu-uuring on Euroopa suurim leibkondade valikuuring, mis annab kvartali- ja aastaandmed 15-aastaste ja vanemate inimeste tööturul osalemise ning tööturul mitteosalevate isikute kohta. See hõlmab tavaleibkondade elanikke. Üksikisikud liigitatakse kolme kategooriasse: töötajad, töötud ja tööjõu hulka mittekuuluvad (varem „majanduslikult mitteaktiivsed“) isikud. Saadaval on täiendavad jaotused, näiteks soo ja vanuse järgi. ELi tööjõu-uuringut viivad läbi riiklikud statistikaametid ja Eurostat töötleb andmeid tsentraalselt. Riiklikud statistikaametid vastutavad riiklike küsimustike koostamise, valimi moodustamise, intervjuude läbiviimise ja tulemuste Eurostatile saatmise eest vastavalt ühisele kodeerimissüsteemile.</p> <p>ELi tööjõu-uuringus kasutatud määratlused on kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1982. aastal kokku kutsutud 13. rahvusvahelise tööstatistika konverentsi resolutsiooniga („ILO suunised“).</p>
Vastutus andmete kvaliteedi hindamise eest	Liikmesriigid riiklikul tasandil; Eurostat kõigi liikmesriikide saadetud andmete eest.
Õigusraamistik	<p>ELi tööjõu-uuring põhineb Euroopa õigusaktidel alates 1973. aastast.</p> <p>Põhimäärus kuni 2020. aastani:</p> <ul style="list-style-type: none"> — määrus (EÜ) nr 577/98 <p>Peamised alates 2021. aasta andmete kogumisest kehtivad määrused:</p> <ul style="list-style-type: none"> — määrus (EL) 2019/1700 (raammäärus), komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2020/256, komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2020/257, komisjoni rakendusmäärus (EL) 2019/2181 ja komisjoni rakendusmäärus (EL) 2019/2240
— Perioodilisus	Kord kvartalis, kord aastas
— Esitamise tähtaeg	<p>Kvartaliandmete puhul: 12 nädala jooksul pärast vaatlusperioodi lõppu.</p> <p>2021–2023: 10 nädala jooksul pärast vaatlusperioodi lõppu.</p> <p>Aastaandmed tuletatakse neljast kvartalist.</p> <p>Kui haldusandmeid kasutatakse näitaja „palk põhitöökohast“ andmete esitamiseks, võib need andmed edastada Eurostatile 21 kuu jooksul pärast vaatlusperioodi lõppu.</p>
— Avaldamise kuupäev	Õigusraamistikus puudub viide.

Teemavaldkond: ettevõtlusstatistika	
Statistiline tegevus: struktuuriline ettevõtlusstatistika	
Kirjeldus	Struktuuriline ettevõtlusstatistika kirjeldab majandustegevuse struktuuri, toimimist ja tulemuslikkust kuni tegevusala kõige üksikasjalikumale tasandile (mitusada majandussektorit). Struktuuriline ettevõtlusstatistika on laiemas tähenduses koondatud andmekogumid, mis on välja töötatud, koostatud ja avaldatud, et toetada ELi ettevõtlussektoriga seotud poliitilist otsustamisprotsessi ja jälgida selle mõju ning anda selle kohta teavet avalikkusele, ettevõtjatele ja teadlastele.
Vastutus andmete kvaliteedi hindamise eest	Liikmesriigid riiklikul tasandil; Eurostat kõigi liikmesriikide saadetud andmete eest.
Õigusraamistik	ELi liikmesriigid esitavad igal aastal struktuurilise ettevõtlusstatistika, mis põhineb õiguslikul kohustusel alates 1995. aastast.
— Perioodilisus	Kord aastas
— Esitamise tähtaeg	Andmed tuleb saata hiljemalt 18 kuud pärast vaatlusaastat. Väike arv hinnangulisi esialgseid tulemusi tuleb esitada hiljemalt kümme kuud pärast vaatlusaastat.
— Avaldamise kuupäev	Õigusraamistikus puudub viide

Teemavaldkond: tervis	
Statistiline tegevus: tervishoiukulud	
Kirjeldus	<p>Tervishoiukulud väljendavad tervishoiuga seotud funktsioonide jaoks ette nähtud majandusressursse, välja arvatud kapitaliinvesteeringud. Tervishoiukulud on seotud peamiselt tervishoiukaupade ja -teenustega, mida tarbivad residendid üksused, olenemata sellest, kus see tarbimine toimub (see võib toimuda mujal maailmas) või kes selle eest maksab. Seega on välja jäetud tervishoiukaupade ja -teenuste eksport (mitteresidentidest üksustele), samas kui tervishoiukaupade ja -teenuste import lõpptarbimiseks on hõlmatud.</p> <p>Tervishoiukulude andmed sisaldavad teavet kulude kohta funktsionaalselt määratletud tervishoiuvaldkonnas, eristades neid teenuseosutajate kategooriate (nt haiglad ja üldarstid), tegevusvaldkondade (nt raviteenused, taastusravi, kliiniline labor, patsiendivedu ja väljakirjutatud ravimid) ning rahastamisskeemi (nt sotsiaalkindlustus, erakindlustusettevõtted ja leibkonnad) järgi. Tervishoiukulude andmete kogumiseks kasutatakse tervishoiu arvepidamise süsteemi (SHA) ja sellega seotud tervishoiu arvepidamise rahvusvahelist klassifikaatorit. SHA sätestab tervikliku ja rahvusvaheliselt võrreldava arvepidamise integreeritud süsteemi ning pakub ühtset põhiliste arvepidamiseeskirjade raamistikku ja standardtabelite kogumit tervishoiukulude andmete esitamiseks. Tervishoiu arvepidamise süsteem – SHA 2011 on statistiline juhend, milles kirjeldatakse põhjalikult tervishoiu valdkonna rahavooge.</p>
Vastutus andmete kvaliteedi hindamise eest	Liikmesriigid riiklikul tasandil; Eurostat, OECD ja WHO hindavad igaüks erinevaid liikmesriikide rühmi.
Õigusraamistik	Komisjoni määrus (EL) 2015/359, millega rakendatakse määrust (EÜ) nr 1338/2008
— Perioodilisus	Kord aastas; vaatlusperiood on kalendriaasta.
— Esitamise tähtaeg	Vaatlusaasta N andmed ja metaandmed tuleb esitada 16 kuu jooksul pärast vaatlusaastat.
— Avaldamise kuupäev	Õigusraamistikus puudub viide.

Teemavaldkond: tervis	
Statistiline tegevus: kuluwabad tervishoiuandmed	
Kirjeldus	OECD/Eurostati/WHO ühine kuluwabade tervishoiuandmete kogumine täiendab olemasolevat ühist andmekogumist tervishoiukulude kohta. Seetõttu on haiglad ja ressursid määratletud tervishoiu arvepidamise süsteemis (SHA). Hõlmatud tervishoiuressursid on tervishoiualane tööhõive, füüsilised ressursid ja tervishoiualane tegevus.
Vastutus andmete kvaliteedi hindamise eest	Liikmesriigid riiklikul tasandil; Eurostat, OECD ja WHO hindavad igaüks erinevaid liikmesriikide rühmi.
Õigusraamistik	Komisjon kavatseb 2023. aastal vastu võtta andmete kogumise õigusliku aluse. Praegu kogutakse andmeid siiski vabatahtlikkuse alusel.
— Perioodilisus	Kord aastas
— Esitamise tähtaeg	Andmed tuleb esitada 14 kuu jooksul pärast vaatlusaasta lõppu.
— Avaldamise kuupäev	Õigusraamistiku eelnõus puudub viide.

Teemavaldkond: tervis	
Statistiline tegevus: Surmapõhjused	
Kirjeldus	Surmapõhjuste andmed annavad teavet suremuse muudrite kohta ja moodustavad rahvatervisealase teabe olulise osa. Surmapõhjusti käsitlev Euroopa statistika hõlmab kõiki registreeritud surmajuhtumeid ja surnult sündi igas liikmesriigis, eristades residentide ja mitteresidentide. Surmapõhjuste andmed viitavad surma põhjusele, mis on WHO sõnul „haigus või vigastus, millest sai alguse haigusjuhtumite jada, mis otseselt põhjustas surma; või õnnetuse või vägivalda asjaolud, mis viisid surmava vigastuseni“. Surmapõhjuste andmed klassifitseeritakse surmapõhjuste Euroopa nimekirja 86 põhjuse järgi, mis põhinevad rahvusvahelisel haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistilisel klassifikatsioonil (RHK). Surmapõhjuste andmed tuletatakse surmatunnistustest. Surma põhjust täpsustavates meditsiinilistes dokumentides esitatud teave kaardistatakse RHK jaoks.
Vastutus andmete kvaliteedi hindamise eest	Liikmesriigid riiklikul tasandil; Eurostat kõigi liikmesriikide saadetud andmete eest.
Õigusraamistik	Komisjoni määrus (EL) nr 328/2011, millega rakendatakse määrust (EÜ) nr 1338/2008.
— Perioodilisus	Kord aastas
— Esitamise tähtaeg	Andmed tuleb esitada iga aasta kohta 24 kuu jooksul pärast vaatlusaasta lõppu (31. detsembriks); vabatahtlikud andmed tuleks esitada T+ 18 kuu jooksul (30. juuniks).
— Avaldamise kuupäev	Õigusraamistikus puudub viide

Allikas: Euroopa Kontrollikoda Eurostati veebisaidil kättesaadava teabe põhjal.

III lisa. Näiteid rahvusvahelistest statistikasünnistest, soovitustest ja parimatest tavadest

Teema ja allikas	Kirjeldus
Statistikaamet	
Euroopa Ülemkogu (2010)	Statistikaametid peaksid olema andmete esitamisel täiesti sõltumatud.
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	Riiklik statistikaamet on ametialaselt sõltumatu organ, mis on moodustatud riigi peaministri/presidendi alluvuses, või autonoomne riigiasutus, mille juhtimisorganiks on riiklik statistikanõukogu.
Ressursid	
ÜRO (2015)	Statistikaameti juht vastutab eelarve haldamise eest ja tal on õigus avalikult kommenteerida statistikaametile eraldatud eelarvet.
OECD (2015)	Riiklikel statistikaasutustel on piisavad rahalised vahendid statistika koostamiseks ja levitamiseks, töötajate koolitamiseks, andmetöötlusressursside arendamiseks ja uuenduste rakendamiseks. Ressursid on statistiliste vajaduste rahuldamiseks piisavad nii suuruselt kui ka kvaliteedilt.
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2018)	Riiklike statistikaametite eelarvest tuleb katta statistika tootmise ja personalikulud, aga ka taristusse, uutesse tehnoloogiatesse, uutesse statistilistesse meetoditesse jne investeerimiseks vajalikud vahendid.
OECD (2015)	Riikliku statistika koostajatele antakse statistikaprogrammide rakendamiseks piisavad inim-, finants- ja tehnilised ressursid.
OECD (2020)	Riiklikud statistikaametid vajavad teatavat funktsionaalset ja eelarvelist autonoomiat ning juriidilise isiku staatust, et nad saaksid hallata ja jaotada oma inim-, finants- ja tehnilisi ressursse valitsuse või parlamendi poolt ette nähtud üldistes piirides, mille eest riiklikud statistikud peaksid vastutama (nt statistikaalase tegevuse ja eelarve täitmise aruande kaudu), et omandada õigusi või sõlmida lepinguid kolmandate isikutega omal vastutusel, määrata kindlaks inim- ja tehniliste ressurside vajadused või kavandada ja prioriseerida tegevusi ja statistikatoiminguid vastavalt aasta- ja mitmeaastastele kavadele.
Peastatistik	
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	Riiklikku statistikaametit juhib peastatistik, kelle nimetab valitsuse ettepanekul ametisse peaminister/riigi president tähtajaliselt [X] aastaks avaliku väljakuulutamise ja avaliku konkursi alusel, mis põhineb üksnes asjaomastel ametialastel pädevustel. Esialgset ametiaega võib pikendada ühe korra. Peastatistik ei tohiks olla osa avaliku halduse korrapärastest liikuvuskavadest, kui sellist süsteemi võib midu sellel tasandil kohaldada. Peastatistik tuleks ametisse nimetada statistikaseaduses kindlaks määratud ametiajaks; ametialase sõltumatuse rõhutamiseks peaks ametiaeg erinema valitsuse ametiajast. Seadusega nähakse ette võimalus pikendada ametiaega üks kord ja võimalus selle edasiseks pikendamiseks üksnes uue avalikult väljakuulutatud vaba ametikoha ja avaliku konkursi alusel.
OECD (2020)	Riikliku statistiku ja poliitiliste võimuorganite volituste erinev kestus võib suurendada riikliku statistika koostajate ametialast sõltumatust.
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	Peastatistiku ametiaega ei saa enne selle lõppemist lõpetada ühelgi põhjusel, mis seab ohtu statistilised põhimõtted. Ametiaja võib lõpetada üksnes järgmistel põhjustel: <ul style="list-style-type: none"> a) peastatistiku enda tagasiastumine; b) kodakondsuse lõppemine; c) kohtuotsus, millega tunnistatakse peastatistik töövõimetuks või piiratud töövõimega isikuks; d) kohtu seaduslik karistus tahtliku kuriteo eest või vangistus vastavalt kohtu seaduslikule karistusele; e) peastatistiku surma korral loetakse tema ametikohustused lõppenuks.

Teema ja allikas	Kirjeldus
OECD (2020)	Peastatistiku ametist vabastamise kord, sealhulgas ametist vabastamise tingimuste loetelu, tuleks statistikaseaduses selgelt sätestada, et tagada tema sõltumatus valitsuses toimuvatest muudatustest.
Kvaliteedi hindamine	
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	<p>Riikliku statistikasüsteemi institutsioonilise keskkonna, protsesside ja väljundite hindamist võivad teostada sise- ja välisekspertid. Need hinnangud võiksid keskenduda eelkõige riikliku statistika põhimõtetele ning rahvusvaheliste statistikastandardite ja soovitude kohaldamisele. Neid võib algatada riikliku statistika koostaja, statistikanõukogu või rahvusvaheline organisatsioon. Selliste hindamiste puhul võib kasutada riiklikke (nt teadusringkondade) või rahvusvahelisi eksperte. Selliste hindamiste tulemused tuleks avalikustada. Lisaks on peastatistik kohustatud korrapäraselt hindama, kas teised riikliku statistika koostajad järgivad ametliku statistika põhimõtteid.</p> <p>Statistika kvaliteedi tagamiseks on riikliku statistika koostajatel kohustus ja õigus kohaldada statistilisi meetodeid, nagu üksikandmete redigeerimine, kirjete sidumine või muud eri allikatest pärit andmete kombineerimise ja hindamismeetodite kasutamise vormid. See hõlmab ka vastamata jätmise korrektset käsitlemist nii valikuuringute kui ka põhjalikumate uuringute puhul. Riiklik statistikaamet peab arendama oma metoodilist oskusteavet, jälgima rahvusvahelisi arenguid ja jagama neid teadmisi teiste riikliku statistika koostajatega.</p>
Levitamine	
ÜRO (2015)	Meetodite või klassifikaatorite muudatustest ja üldisest läbivaatamisest teatatakse ette. Nende väljundite läbivaatamispoliitika, mille suhtes kohaldatakse kavandatud ja kavandamata läbivaatamisi, avalikustatakse, ning avastatud vead juba avaldatud statistikas parandatakse võimalikult kiiresti ning parandused avaldatakse. Kehtestatud on sisemenetlused vigadest teatamiseks ja nende parandamiseks.
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	Parandused on kavandatud protsessi tulemus, kui andmed kogunevad või riiklikus statistikas kasutatavad mõisted, määratlused ja liigitused muutuvad, näiteks rahvusvaheliste standardite muutmise tõttu. Riikliku statistika koostajad peaksid kasutajaid õigeaegselt teavitama kavandatavatest muudatustest ja nende mõjust ajalisele võrreldavusele, näiteks aegride katkemisest. Suuremate statistiliste muudatuste ajal tuleb muudatustele eelnenuid aegread uuesti koostada, kasutades uusi mõisteid, määratlusi ja klassifikatsioone, et tagada enne ja pärast muudatust piisav sidusate aegride pikkus.
OECD (2015)	Kõigile kasutajatele on seadusega tagatud võrdne juurdepääs riiklikule statistikale samal ajal. Kui avalik-õiguslikul või eraõiguslikul asutusel on juurdepääs riiklikule statistikale enne selle avaldamist, avalikustatakse ja kontrollitakse seda asjaolu ja järgnevaid korraldusi. Lekke korral vaadatakse avaldamiseelsed korraldused läbi, et tagada erapooletus.
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	Range poliitika, mis tagab kõigile kasutajatele täieliku võrdse ja samaaegse juurdepääsu riiklikule statistikale ilma eelneva juurdepääsuta. Kui on olemas avaldamiseelse kättesaadavuse tava, tuleks see läbi vaadata, et tava lõpetada või seda vähendada.
OECD (2020)	Läbipaistvuse ning riikliku statistika koostajate erapooletuse ja sõltumatuse tajumise mõõtmisel peetakse asjakohaseks kahte näitajat. Esiteks standardne avaldamisaeg ja avaldamiskalendrid, milles teatatakse täpsed avaldamiskuupäevad 12 kuud ette (soovituses nimetatakse hea tavana 12 kuu jooksvat avaldamiskalendrit, mille puhul avaldamiskuupäevad muutuvad järkjärgult kättesaadavaks). Teiseks on kehtestatud menetlused, millega tagatakse kõigile kasutajatele võrdne juurdepääs statistikale samal ajal.

Teema ja allikas	Kirjeldus
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	<p>Kõik riikliku statistika koostajad peavad koostama avaliku, eelnevalt väljakuulutatud avaldamiskalendri, milles on esitatud riikliku statistika avaldamise kavandatud kuupäevad ja kellaajad. See teavitab kõiki kasutajaid riikliku statistika avaldamise ajast ja tagab statistika levitamise sõltumata valitsuse või poliitiliste osalejate reaktsioonist.</p> <p>Riikliku statistika avaldamisega peavad alati kaasnema piisavad, ajakohased metaandmed ja vastutava koostaja selgitavad märkused, mis võimaldavad kasutajatel saadud statistikat mõista. Metaandmed võivad anda teavet andmete omaduste kohta, nagu aegriidade pikkus ja järjepidevus, oodatavad keskmised parandused jne. Asjatundlikud kasutajad vajavad kasutatud statistiliste meetodite ja statistika kvaliteedi hindamiseks üksikasjalikumaid metaandmeid.</p>
ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (2016)	<p>Levitamisega seotud peamine nõue on, et riiklikku statistikat levitataks õigeaegselt ja täpselt, järgides täielikult riikliku statistika põhimõtteid ja konkreetseid levitamist käsitlevaid artikleid. Konfidentsiaalsuse kaitse ja võrdne juurdepääs riiklikule statistikale on levitamise peamised põhimõtted. Riikliku statistika eetika seisukohalt on kesksel kohal põhimõte, et kõigile kasutajatele, sealhulgas valitsussektori kasutajatele, tagatakse võrdne ja üheaegne juurdepääs statistikale. Veebis levitamise puhul saab seda põhimõtet tänapäeval rakendada väga rangelt, määrates täpse avaldamisaja, millal uus statistika kättesaadavaks tehakse. Üldise seadusega kehtestatakse range poliitika, mis tagab kõigile kasutajatele täieliku võrdse ja samaaegse juurdepääsu riiklikule statistikale ilma igasuguse eelneva juurdepääsuta. Võrdne juurdepääs on ka riikliku statistika koostajate ametialase sõltumatuse oluline näitaja. Kui on olemas avaldamiseelse juurdepääsu tava, tuleks see läbi vaadata, et tava lõpetada või seda vähendada. Kui riik otsustab võrdse ja samaaegse juurdepääsu põhimõttest kõrvale kalduda, tuleb statistikaseadusesse lisada artikkel, millega reguleeritakse valitud asutuste ja valitud statistika juurdepääsu enne avaldamist. Iga kasutaja, kellele on antud avaldamiseelse juurdepääs, peab allkirjastama nõusoleku avaldamiskeeluga. Üldsust tuleb teavitada sellest, millistel asutustel on eelnev juurdepääs, millistele andmetele ja millal.</p>
Vastastikused eksperdihinnangud	
INTOSAI (2019)	<p>Kontrollitud kõrgeim kontrolliasutus võib paluda esialgsel vastastikuse eksperdihinnangu tööühmal kontrollida, mil määral on soovitusi kokkulepitud aja jooksul (nt üks, kaks või kolm aastat) järgitud, sõltuvalt soovitusel olulisusest ja kaalust. Pärast kontrollimist võib rühm koostada täiendava aruande soovitusete rakendamise määra ja esialgsete soovitusete võimaliku ajakohastamise kohta. Eriti juhtudel, kui esimese vastastikuse eksperdihinnangu tulemused on avaldatud, on hea tava, et läbipaistvuse ja aruandekohustuse huvides avaldatakse ka järgneva vastastikuse eksperdihinnangu tulemused.</p>

NB! Nimekiri ei ole ammendav.

IV lisa. Auditi jaoks valitud projektide loetelu

Projekti kirjeldus	Riik	Aasta	Toetusesaaja	Rahastuse andja	Heakskiidetud toetussumma (eurodes)
1 Tööjõu-uuringu 2016. aasta lisaküsimustik noorte kohta tööturul	Soome	2015	Soome statistikaamet	Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat	63 813
2 Tööjõu-uuringu kvaliteedi parandamine*	Horvaatia	2016	Horvaatia statistikabüroo	ESP 2013–2020	28 424
3 Tööjõu-uuringu 2017. aasta lisaküsimustik füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kohta	Küpros	2016	Küprose statistikateenistus	Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat	25 773
4 Tööjõu-uuringu kvaliteedi parandamine*	Itaalia	2016	Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT)	ESP 2013–2020	29 000
5 Tööjõu-uuringu 2017. aasta lisaküsimustik füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kohta	Itaalia	2016	Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT)	Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat	140 000
6 Tööjõu-uuringu kvaliteedi parandamine*	Soome	2017	Soome statistikaamet	ESP 2013–2020	177 474
7 IKT kasutamist ja e-kaubandust ettevõtetes ning IKT kasutamist kodumajapidamistes käsitlevate statistiliste andmete ettevalmistamine, kogumine ja edastamine – 2014*	Küpros	2013	Küprose statistikateenistus	ESP 2013–2020	98 834
8 Struktuurilist ettevõtlusstatistikat ja muud ettevõtlusstatistikat ühendavad mikroandmed	Soome	2015	Soome, Taani, Norra, Rootsi, Madalmaade ja Läti statistika, mitut riiki hõlmav projekt	ESP 2013–2020	185 467
9 Struktuurilist ettevõtlusstatistikat ja muud ettevõtlusstatistikat ühendavad mikroandmed	Itaalia	2015	Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT)	ESP 2013–2020	33 909

Projekti kirjeldus	Riik	Aasta	Toetusesaaja	Rahastuse andja	Heakskiidetud toetussumma (eurodes)
10 Struktuurilise ettevõtlusstatistika arendamine*	Leedu	2018	Statistikos Departamentas Prie Liet	ESP 2013-2020	16 340
11 Tervishoiu arvepidamine (SHA 2011)*	Soome	2014	Soome Tervise ja Heaolu Instituut	Tervise- ja toiduohutuse peadirektoraat	52 748
12 Haigestumuse statistika	Horvaatia	2019	Hrvatski Zavod Za Javno Zdravstvo	Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat	52 748
13 Leedu diagnoosipõhiste haigestumuse andmete arvutamine	Leedu	2019	Higienos Institutas	Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat	13 302

NB! Tärniga tähistatud projektid hõlmavad kohustuslikku statistikatoimingut

V lisa. Alternatiivide otsimine COVID-19 surmajuhtumeid käsitlevate andmete õigeaegsemalt saamiseks

Euroopa esimesed surmajuhtumid COVID-19 tagajärjel leidsid kinnitust 2020. aasta veebruaris. Siiski ei ole lootust, et 2020. aasta surmapõhjuste täielik Euroopa statistika avaldataks enne 2023. aastat (vt [joonis 10](#)). Teabevajaduse rahuldamiseks pandeemia ajal koguti kaks peaaegu reaalajas andmekogumit: COVID-19 surmajuhtumite arv igapäevaselt ja surmajuhtumite kui rahvastikusündmuste arv iganädalaselt.

COVID-19 surmajuhtumite arv: Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) on avaldanud COVID-19 surmajuhtumite arvu Euroopas selliste allikate põhjal nagu tervishoiuministeeriumid ja rahvatervise instituudid. WHO ja Johns Hopkinsi Ülikool on avaldanud sama statistikat kogu maailmas. Surmapõhjuste klassifitseerimise riiklike erinevuste ning mitme ala- ja ülekaetuse probleemi tõttu võivad andmed siiski märkimisväärselt erineda ja raskendada riikide võrdlemist. Näiteks Belgia registreeris pandeemia alguses kõik surmajuhtumid, mille puhul COVID-19 oli *võimalik*, kui COVID-19 *põhjustatud*, ilma et oleks nõutud laboratoorset analüüsi. Seevastu Itaalia nõudis COVID-19 põhjustatud surmajuhtumite puhul positiivset testitulemust ning Küpros kasutas nende kahe lähenemisi kombinatsiooni.

Surmajuhtumid ja ülemäärane suremus: eksperdid peavad seda meetodit, mille eest vastutavad riiklikud statistikaametid, asjakohasemaks näitajaks pandeemia kogumõju kohta surmajuhtumitele, kuigi selles ei võeta arvesse hiljutisi demograafilisi muutusi, nagu elanikkonna vananemine. See hõlmab COVID-19 surmajuhtumeid, mida ei ole korrektselt diagnoositud ja millest ei teatatud, samuti surmasid muudel põhjustel, mis on tingitud üldistest pandeemiaatingimustest. Euroopa statistikasüsteem võttis 2020. aasta aprillis kasutusele andmete kogumise iganädalaste surmajuhtumite kohta ja hakkas 2020. aasta detsembris avaldama ülemäärase suremuse andmeid. Riiklikud statistikaametid on jätkanud Eurostatile iganädalaste surmajuhtumite andmete vabatahtlikku saatmist.

Alljärgnevas tabelis on esitatud mõlema meetodika alusel arvutatud andmed 2020. ja 2021. aasta kohta ELis ja EFTA riikides. Ülemäärase suremuse määr on ligikaudu 34% kõrgem kui ECDC COVID-19 surmajuhtumite arv.

	COVID-19 surmajuhtumid (ECDC)	Ülemäärane suremus* (Eurostat)
2020	393 570	557 823
2021	519 136	667 599
Kokku	912 706	1 225 422

* Võrdleb kõigist pandeemia ajal täheldatud põhjustest tingitud surmade arvu ja eeldatavat surmade arvu, kui pandeemiat ei oleks olnud, kasutades viimaste pandeemiaeelsete aastate (2016–2019) andmeid.

Allikas: Eurohealth 2020, artikli 26 lõige 2; West, A., „Reporting of COVID-19 deaths in Austria, France, Germany, Italy, Portugal and the UK“ (COVID-19 surmajuhtumite aruandlus Austrias, Prantsusmaal, Saksamaal, Itaalias, Portugalis ja Ühendkuningriigis), sotsiaalpoliitika töödokument 10–20, London. LSE sotsiaalpoliitika osakond, 2020; Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) COVID-19 surmajuhtumite kohta; Eurostat ülemäärase suremuse kohta.

VI lisa. – ESGABi soovitused, 2014 ja 2021

2014 (Eurostati teine vastastikune eksperdihinnang)	2021 (Eurostati kolmas vastastikune eksperdihinnang)
2014/1 Eurostati peadirektorite ametisse nimetamise kord tuleks sätestada seaduses ja see peaks põhinema avalikul konkursil.	2021/1 ESGAB soovib, et õigusaktides tuleks täpsustada Eurostati peadirektori lepingu ennetähtaegse lõpetamise (töölt vabastamise) põhjused. Need ei tohiks hõlmata põhjuseid, mis ohustavad tema ametialast või teaduslikku sõltumatust.
2014/2 Eurostati peadirektori valimise põhikriteeriumid peaksid olema tema ametialane maine rahvusvahelises statistikakogukonnas ja tema juhtimissuutlikkus.	2021/2 ESGAB soovib, et Eurostati kõrgema juhtkonna (v.a peadirektor) töölevõtmine ja ametist vabastamine peaks olema avalik ja läbipaistev, pöörates suurt tähelepanu statistilistele kvalifikatsioonidele.
2014/3 Õigusaktides tuleks täpsustada Eurostati peadirektori ennetähtaegse ametist vabastamise põhjused. Need ei tohiks hõlmata põhjuseid, mis ohustavad tema ametialast või teaduslikku sõltumatust.	2021/3 ESGAB soovib Eurostatil koostöös Euroopa Komisjoni asjaomaste peadirektoritega tagada muu statistika suhtes kohaldatava kvaliteedi võrdlusraamistiku rakendamise süstemaatilise jälgimise. See peaks hõlmama vastastikuste eksperdihinnangute koostamise kasulikkust, et jälgida ja vajaduse korral tugevdada vastavust kvaliteedi võrdlusraamistikule.
2014/4 Eurostati kõrgema juhtkonna (v.a peadirektor) töölevõtmine ja ametist vabastamine peaks olema avalik ja läbipaistev, pöörates suurt tähelepanu statistilisele kvalifikatsioonile.	2021/4 ESGAB soovib Eurostatil kriitiliselt hinnata, kas praegune tava eelvaldada statistikat Euroopa Komisjoni muudele organitele, järgides samas Euroopa statistikasüsteemi tegevusjuhust, on kooskõlas Eurostati positsiooniga Euroopa statistikasüsteemi standardite kandjana.
2014/5 Tulevased Euroopa statistikaalased õigusaktid peaksid järgima 2013. aastal vastu võetud õigusloome ülesehitust ja selle kolmetasandilist lähenemisviisi, eristades eelkõige raammääruste „mida“ ning delegeeritud ja rakendusaktide „kuidas“.	2021/5 ESGAB soovib Eurostatil edasi arendada oma juba niigi tugevaid konfidentsiaalsustagatisi, vaadates läbi ja võimaluse korral veelgi ühtlustades statistikavaldkondade tavasid seoses anonüümimise ja/või statistiliste andmete avalikustamise kontrolli menetluste ja vahenditega.
2014/6 Sellised juhtumid, kus mõnes liikmesriigis on seaduses sätestatud ja kokkulepitud meetodite või vahendite rakendamine märkimisväärselt hilinevad, tuleks läbi vaadata ja neid analüüsida, et teha kindlaks ja rakendada vajalikud süsteemsed parandusmeetmed.	2021/6 ESGAB soovib Eurostatil töötada välja terviklik koostööstrateegia akadeemiliste ringkondadega.
2014/7 Koostöös liikmesriikidega tuleks järjekindlalt jätkata andmetöötamise ja kvaliteedinäitajate arutamise meetodite ühtlustamist.	2021/7 ESGAB soovib Eurostatil veelgi parandada oma teabevahetust ja teabe levitamist, pidades silmas „uut teabe ülekülluse maailma“, kus paljud teenuseosutajad võitlevad kasutajate piiratud tähelepanu eest.
2014/8 Hindamisi tuleks läbi viia regulaarselt ja süstemaatiliselt, et tagada, et järjepidevuse kontrollimine toimub kõigis statistikavaldkondades võrreldaval viisil.	2021/8 ESGAB soovib Eurostatil leida vajaduse korral viise, kuidas luua asjakohase statistika jaoks väljastpoolt juurdepääsetavad aastakäikude andmebaasid, et hõlbustada poliitika seisukohast olulisi teadusuuringuid.
2014/9 Kvaliteedijuhtimise ja -tagamise tavasid tuleks veelgi ühtlustada ja lihtsustada. Iga statistilise toimingu ja valdkonna puhul tuleks kasutada kasutajale ja tootjale suunatud kvaliteediaruannete ühist põhistandardit. See tagab, et need aruanded sisaldavad sarnast teavet ja et kvaliteeti saab eri valdkondades võrdselt hinnata.	2021/9 ESGAB soovib Eurostatil võtta meetmeid mikroandmete uurimise tõhustamiseks, töötades välja asjakohased meetodid ja leppides liikmesriikidega kokku andmekogumites, millele juurdepääs võiks olla võimalik, ning töötades välja eraelu puutumatust kaitsvad juurdepääsutehnikad (nt metaandmetel põhinev tarkvara), mida saaks kohaldada ka riigi tasandil.
2014/10 Eurostat peaks seadma eesmärgiks täieliku avaldamiskalendri avaldamise ning Eurostati ja riiklike statistikaametite statistika ühise avaldamise.	2021/10 ESGAB soovib Eurostatil edasi arendada oma analüütilisi raamistikke seoses läbivaatamisega. Eurostat peaks avaldama oma läbivaatamispoliitika ja läbivaatamise korrapärased analüüsid.
2014/11 Eurostat peaks täielikult uurima täieliku eelavaldamise keelu võimalikku mõju ja võimalusi riskide maandamiseks, kui üksikute uudisteagentuuride jaoks säilitatakse tugevalt piiratud avaldamiseelne juurdepääs.	2021/11 ESGAB soovib kaasseadusandjatele, et ELi andmeseaduse eelseisva vastuvõtmisega tuleks kehtestada Eurostatile ja kõigile Euroopa statistika koostajatele püsiv võimalus juurdepääsuks eraõiguslikele andmetele.

2014 (Eurostati teine vastastikune eksperdihinnang)	2021 (Eurostati kolmas vastastikune eksperdihinnang)
2014/12 Eurostat peaks oma kommunikatsioonistrateegia läbi vaatama, et tagada oma sihtrühmadeni jõudmine tänapäeva meediamaastikul ning kasutada optimaalselt kaasaegseid kommunikatsioonivahendeid erinevate kasutajasegmentide jaoks.	2021/12 ESGAB soovib Eurostatil töötada välja terviklik strateegia uute digitaalsete andmeallikate kasutamiseks, mis võib aidata kaasa asjakohasuse, täpsuse ja õigeaegsuse eesmärkide saavutamisele ning aidata vähendada vastajate koormust ja suurendada kulutõhusust.
2014/13 Eurostat peaks toetama riiklike statistikaametite koordineerivat rolli seoses muude riiklike asutustega, aktsepteerides ainult tegevusjuhisele vastavaid andmeedastusi riiklikelt statistikaametitelt või muudelt riiklikelt asutustelt. Lubamatute andmeedastuste lõpptähtaeg peaks olema laialdaselt teatavaks tehtud üks aasta varem. Kui lubamatute või tegevusjuhisele mittevastavate andmete edastamine Eurostatile jätkub pärast teatatud kuupäeva, peaks Eurostat andmed tagasi lükkama.	2021/13 ESGAB soovib Eurostatil ja EKP-I tugineda olemasolevale tugevale koostööle Euroopa statistikasüsteemi ja EKPS-i vahel, et kasutada ära parema koordineerimise ja koostöö võimalusi andmete jagamisel ja keerukate statistikajuhtumite käsitlemisel (nagu rahvusvahelised ettevõtted) ning hinnata ühiste statistikataristute (nagu statistilised ettevõtlusregistrid) potentsiaali.
2014/14 Eurostat peab kehtestama selged mehhanismid oma koordineeriva rolli jaoks Euroopa Komisjonis ning koostama olemasoleva statistikategevuse ülevaate.	2021/14 ESGAB soovib Eurostatil teha kindlaks ja kaardistada töötajate (tulevikus) nõutavad oskused/pädevused. Selle teabe põhjal tuleks kohandada olemasolevate töötajate koolituspakkumisi, et võimaldada oskuste edukat täiendamist asjaomastes uutes valdkondades. Samal ajal peaks Eurostat ennetavalt kasutama kõiki Euroopa Komisjoni praeguse värbamissüsteemi võimalusi, et meelitada ligi ja hoida töötajaid, kellel on vajalikud tulevikukindlad oskused.
2014/15 Euroopa statistikasüsteem ja EKPS peaksid keskenduma pragmaatilisele tööle antud tööjaotuse raames ning jätkama praktilist koostööd. Oleks kasulik, kui EKPS võtaks sellise vastastikuse mõistmise parandamiseks kasutusele kontrollitavad kvaliteeditagamise menetlused, mis sarnanevad Euroopa statistikasüsteemi omadega.	2021/15 ESGAB soovib ELi poliitikakujundajatel toetada kõiki käimasolevaid innovatsioonipüüdlusi asjakohaste vahenditega, mis hõlmavad nii rahalisi kui ka inimressursse. Samuti kordab ta oma soovitusi (soovitus 2020/6 ja 2020/7), et komisjon teeks ettepaneku teha märkimisväärseid investeeringuid statistika eesmärgil kasutatavasse digitaristusse, et võimaldada innovatsiooni ja eksperimenteerimist. Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavadest ning muudest asjakohastest ELi fondidest tuleks toetada neid meetmeid, mis on seotud uute Euroopa poliitikaalgatustega kogu Euroopa statistikasüsteemis, hõlmates nii arendus- kui ka jooksvaid kulusid.
2014/16 Tegevusjuhise järgmise läbivaatamise käigus tuleks välja töötada põhimõtte ja vastavad näitajad, mis käsitlevad vajadust koordineerida Euroopa statistika arendamist, koostamist ja levitamist.	2021/16 ESGAB soovib Eurostatil ja Euroopa statistikasüsteemil COVID-19 kriisi ajal saadud kogemusi põhjalikult ja täielikult hinnata. See ülevaade peaks hõlmama probleeme, reaktsioone, takistusi ja edusamme ning sisaldama konkreetseid järeldusi. Lisaks tuleks koostada tegevuskava vastupanuvõime tagamiseks tulevastes kriisilukordades.
	2021/17 ESGAB soovib Eurostatil koos riiklike statistikaametitega kehtestada menetlused kiire statistika uuendamise ennetavaks kasutuselevõtuks, mis peaks hõlmama eelkõige eksperimentaalset statistikat. See peaks valmistama ette ka kriisiaegadeks ja sisaldama ettepanekuid selle kohta, kuidas tagada sellise statistika nähtavus, ning töötama välja protsessid selle lõplikuks integreerimiseks.
	ESGAB soovib Eurostatil kasutada vajaduse korral aktiivselt ja täiel määral määruse 223/2009 artikli 14 lõike 1 punktis b ja lõikes 2 sätestatud volitusi, et reageerida kiiresti ettenägematutele ja kiireloomulistele statistilistele nõudmistele poliitika kujundamiseks. Selleks peaks ta analüüsima nende õigusnormide võimalusi ja piiranguid. Kui need osutuvad ebapiisavaks, tuleks seda küsimust käsitleda määruse 223/2009 muutmise kontekstis.

VII lisa. Kokkuvõtte riiklike statistikaametite parandusmeetmetest 2019. aasta 31. detsembri seisuga

Klassifikatsioon	Kõik meetmed	Pooleliolevad meetmed 31.12.18	Lõpetatud	Suletud	Teistest sõltuvad edusammud	Hilinenud	Pidev	Pooleliolevad meetmed 31.12.19
1. Juhtimine ja õiguslikud aspektid; koordineerimine	221	65	9	4	23	17	8	52
1.1. Ametialane sõltumatus	72	26	1	0	15	6	2	25
1.2. Volitus andmete kogumiseks	3	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Konfidentsiaalsuse õiguslikud aspektid	2	1	0	1	0	0	0	0
1.4. Koordineerimine	144	38	8	3	8	11	6	27
2. Ressursside piisavus ja kulutõhusus	152	47	14	4	4	22	4	29
2.1. Ressursid	57	14	5	0	3	2	3	9
2.2. Koolitus	22	4	1	0	0	2	0	3
2.3. Kulutõhusus	73	29	8	4	1	18	1	17
3. Kvaliteet ja meetodika	231	60	26	1	2	21	7	33
3.1. Kvaliteedi tagamise kohustus	102	33	17	1	1	10	3	15
3.2. Meetodika ja konfidentsiaalsuse kaitse	46	9	2	0	0	3	2	7
3.3. Tulemuste kvaliteet ja suhtlemine kasutajatega	83	18	7	0	1	8	2	11
4. Koormuse vähendamine ja haldusandmed	85	23	4	4	7	4	4	15
4.1. Koormuse vähendamine	28	5	0	3	0	1	2	2
4.2. Haldusandmed	57	18	4	1	7	3	2	13

Klassifikatsioon	Kõik meetmed	Pooleliolevad meetmed 31.12.18	Lõpetatud	Suletud	Teistest sõltuvad edusammud	Hilinenud	Pidev	Pooleliolevad meetmed 31.12.19
5. Erapooletus ja levitamine	221	43	11	5	3	15	6	27
5.1. Erapooletus	46	6	3	1	1	0	1	2
5.2. Levitamine: juurdepääsetavus ja selgus	123	25	4	3	1	11	4	18
5.3. Mikroandmete levitamine	52	12	4	1	1	4	1	7
Kõik kokku	910	237	64	18	39	79	29	155

Allikas: Euroopa Kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

VIII lisa. Riiklike statistikasüsteemide hõlmatus vastastikuste eksperdi hinnangute kolmandas voorus

Riik	Muude riiklike asutuste koguarv	Vastastikuseks eksperdi hinnanguks valitud muud riiklikud asutused
Austria	7	Kliimameetmete, keskkonna, energeetika, liikuvuse, innovatsiooni ja tehnoloogia ministeerium (BMK)
		Põllumajanduse, piirkondade ja turismi föderaalne ministeerium (BMLRT)
		Umweltbundesamt – Austria Keskkonnaagentuur (UBA)
		Energie-Control Austria (E-Control)
Bulgaaria	10	Põllumajanduse ja regionaalpoliitika peadirektoraadi (põllumajandus-, toidu- ja metsandusministeerium) agrostatistika osakond
		Analüüsi, planeerimise ja prognoosi direktoraat ning riikliku sotsiaalkindlustusametuse kindlustuse ja lühiajaliste hüvitiste direktoraadi töövõime ja tööõnnetuste osakonna meditsiinieksperdid
		Keskkonnaameti keskkonnaosakonna järelevalve ja hinnangud Keskkonna- ja Veeministeeriumile
Belgia	15	FPS siseasjade osakond
		FPS majanduse osakond, VKEd, füüsilisest isikust ettevõtjad ja energeetika – energeetika peadirektoraat
		Rahvamajanduse arvepidamise instituut
		Vlaamse Statistische Autoriteit (Flaami piirkonna statistikaamet)
Taani	15	Taani sisseandeteenistus
		Taani energiaagentuur
		Taani keskkonnakaitseagentuur
Eesti	1	---
Soome	6	Soome toll
		Soome loodusvarade instituut
		Riiklik tervishoiu ja heaolu instituut
		Soome sisseandeteenistus
Prantsusmaa	12	Statistika- ja prognoosianalüüsi osakond (põllumajandus- ja toiduministeerium)
		Andmete ja statistika osakond (ökoloogilise ülemineku ministeerium)
		Teadus-, uuringute-, hindamis- ja statistikadirektoraat (solidaarsus- ja tervishoiuministeerium, majandus-, rahandus- ja majanduse elavdamise ministeerium ning töö-, tööhõive- ja majandusliku kaasatuse ministeerium)

Riik	Muude riiklike asutuste koguarv	Vastastikuseks eksperdihinnanguks valitud muud riiklikud asutused
Saksamaa	30	Föderaalne põllumajandus- ja toiduamet
		Föderaalne tööhõiveamet
		Liidumaade statistikaametid (kokku 14)
Kreeka	10	Keskkonna- ja energeetikaministeerium
		Maaelu arengu ja toiduministeerium
		Riiklik dokumendikeskus (EKT)
Iirimaa	15	Keskkonnakaitseamet (EPA)
		Justiitsministeerium (DoJ)
		Tervishoiuministeerium (DoH)
Itaalia	13	Ökoloogilise ülemineku ministeerium (MITE)
		Tervishoiuministeerium
		Itaalia keskkonnakaitse ja -uuringute instituut (ISPRA)
		Energiateenuste ettevõtja (GSE)
Leedu	8	Keskkonnakaitseamet
		Hügieeniinstituut
		Riigiettevõtte: Põllumajandusteabe ja maapiirkondade ettevõtluskeskus
Luksemburg	11	Sotsiaalkindlustuse peainspektsioon – Inspection générale de la sécurité sociale (IGSS)
		Maamajanduse osakond – Service d'économie rurale (SER)
		Tervishoiudirektoraat – Direction de la Santé
Malta	1	Tervise teabe ja -uuringute direktoraat
Madalmaad	-	---
Norra	8	Norra kalandusamet
		Norra sisserändeamet (UDI)
		Norra biomajanduse uuringute instituut (NIBIO)
		Norra rahvatervise instituut (FHI)
Poola	11	Põllumajanduse ja maaelu arengu ministeerium
		Justiitsministeerium
		Rahandusministeerium

Riik	Muude riiklike asutuste koguarv	Vastastikuseks eksperdihinnanguks valitud muud riiklikud asutused
Portugal	5	Haridusministeeriumi ning teadus-, tehnoloogia- ja kõrgharidusministeeriumi hariduse ja teaduse statistika peadirektoraat (DGEEC)
		Keskkonna ja kliimamuutuste ministeeriumi energeetika ja geoloogia peadirektoraat (DGEG)
		Justiitsministeeriumi õiguspoliitika peadirektoraat (DGPJ)
		Mereministeeriumi loodusvarade, mereressursside ja ohutusteenuste peadirektoraat (DGRM)
		Töö-, solidaarsus- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi strateegilise planeerimise osakond (GEP)
Hispaania	17	Analüüsi, koordineerimise ja statistika alldirektoraat (põllumajanduse, kalanduse ja toidu valdkonna riigisekretär), põllumajandus-, kalandus- ja toiduministeerium
		Majandusuuringute ja statistika alldirektoraat (majandusplaneerimise ja eelarve peadirektoraat; transpordi, liikuvuse ja linnade tegevuskava allsekretariaat), transpordi-, liikuvus- ja linnade tegevuskava ministeerium
		Tulevikusuundade analüüsi, strateegia ja energiaeeskirjade peadirektoraat (energiapoliitika ja kaevanduste peadirektoraat; energeetika riigisekretariaat), ökoloogilise ülemineku ja demograafiliste probleemide ministeerium
Rootsi	20	Rootsi riiklik haridusamet
		Rootsi riiklik finantsjärelevalveasutus
		Rootsi rändeamet
		Rootsi rahvatervise amet

Allikas: Eurostati veebisait.

- a) Liikmesriikide määratud Euroopa statistika arendamise, koostamise ja levitamise eest vastutavate riiklike statistikaametite ja muude asutuste loetelu (ajakohastatud 12. oktoobril 2021) ja
- b) 2021.–2023. aasta vastastikuste eksperdihinnangute kolmandas voorus osalevate muude riiklike asutuste loetelu [viimane uuendus mai 2022]

NB! Teave Horvaatia, Küprose, Tšehhi, Ungari, Islandi, Läti, Liechtensteini, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia ja Šveitsi riiklike statistikasüsteemide vastastikustes eksperdihinnangutes osalevate riiklike asutuste kohta on kättesaadav 2022. aasta novembris.

Lühendid

DG EMPL: Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat

DG GROW: Euroopa Komisjoni siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEd peadirektoraat

DG SANTE: Euroopa Komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraat

ECDC: Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus

EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon

EKP: Euroopa Keskpank

ESP: Euroopa statistikaprogramm

ESS: Euroopa statistikasüsteem

ILO: Rahvusvaheline Tööorganisatsioon

OECD: Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

WHO: Maailma Terviseorganisatsioon

VKEd: väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

Mõisted

Andmed: kvalitatiivsete või kvantitatiivsete muutujate, näiteks faktide või mõõtmiste väärtuste kogum, millest saab teavet koguda.

Andmelüink: konkreetseks otstarbeks vajalike andmete kättesaamatus.

Erapooletus: põhimõte, mille kohaselt tuleb statistikat arendada, koostada ja levitada neutraalsel viisil ning nii, et kõiki kasutajaid koheldakse võrdselt.

Haigestumus: haige olemise seisund.

Kodanikuühiskond: ühiskonna osa, mis erineb valitsusest ja ettevõtlusest ning koosneb ühendustest ja muudest rühmitustest, mis esindavad ühiseid huve avalikus elus.

Metaandmed: andmed, mis määratlevad ja kirjeldavad muid andmeid.

Mikroandmed: andmed üksikisiku, leibkonna, ettevõtte või organisatsiooni kohta.

Peamine tulemusnäitaja: kvantifitseeritud mõõdik, mis näitab tulemuslikkust peamiste eesmärkidega võrreldes.

Standarditud suremuskordaja: rahvastiku suremuskordaja, mida on kohandatud vastavalt standarditud vanusejaotusele, et parandada võrreldavust ajas ja eri kogukondade vahel.

Statistika institutsiooniline kasutaja: riiklik või rahvusvaheline organisatsioon, näiteks riigi valitsus või keskpang, või ELi institutsioon, asutus või osakond.

Suhteline standardviga: hinnangu statistilise täpsuse mõõtmine. Väiksemad suhtelised standardvead näitavad usaldusväärsemaid tulemusi ja suuremad suhtelised standardvead näitavad vähem usaldusväärseid tulemusi.

Surmapõhjus: haigus või vigastus, millest sai alguse haigusega seotud sündmuste jada, mis viis otseselt surmani, või õnnetuse või vägivalda asjaolud, mis põhjustasid surmaga lõppenud vigastuse.

Tervishoiu arvepidamissüsteem: tervishoiuarvestuse standardne majandusraamistik Euroopa statistikasüsteemi kuuluvates riikides, mis kasutab rahvamajanduse arvepidamise süsteemiga metodoloogiliselt ühilduvaid arvepidamiseeskirju, et luua terviklik, järjepidev ja rahvusvaheliselt võrreldav arvepidamine, mis vastab kasutajate peamistele vajadustele.

Töötü: 15 või 16–74-aastane töötü isik, kes ei olnud vaatlusnädala jooksul tööl, on valmis tööle asuma järgmise kahe nädala jooksul (või kes on juba leidnud töö, mis algab järgmise kolme kuu jooksul) ja kes on aktiivselt tööd otsinud eelnenud nelja nädala jooksul.

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad: ettevõtete ja muude organisatsioonide suurust kirjeldav määratlus, mis põhineb töötajate arvul ja teatavatel finantskriteeriumidel. Väikeettevõtjate puhul on töötajate arv alla 50 ning käive või bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot. Keskmise suurusega ettevõtjate puhul on töötajate arv alla 250 ja nende käive on kuni 50 miljonit eurot või bilansimaht kuni 43 miljonit eurot.

Ülemäärane suremus: kriisi ajal mõõdetud kõigist põhjustest tingitud surmajuhtumite arv, mis ületab „normaalsetes“ tingimustes täheldatavate surmajuhtumite arvu.

Komisjoni vastused

<https://www.eca.europa.eu/et/Pages/DocItem.aspx?did=62590>

Ajakava

<https://www.eca.europa.eu/et/Pages/DocItem.aspx?did=62590>

Auditirühm

Euroopa Kontrollikoja eriaruannetes esitatakse auditite tulemused, mis hõlmavad ELi poliitikat ja programme ning konkreetsete eelarvevaldkondade juhtimisega seotud teemasid. Audititulemuste valimisel ja kavandamisel püüab kontrollikoda maksimeerida nende mõju, võttes arvesse tulemuslikkuse ja vastavuse riske, konkreetse valdkonna tulude ja kulude suurust, tulevase arengusuundi ning poliitilist ja avalikku huvi.

Kõnealuse tulemusauditi viis läbi turgude reguleerimise ja konkurentsivõimelise majanduse valdkondade auditeerimise eest vastutav IV auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Mihails Kozlovs. Auditit juhtis kontrollikoja liige Ildikó Gáll-Pelcz, keda toetasid kabinetiülem Claudia Kinga Bara, kabineti nõunik Zsolt Varga, valdkonnajuht Sabine Hiernaux-Fritsch, auditijuht Athanasios Koustoulidis ning audiitorid Maria Isabel Quintela ja Ezio Guglielmi. Keelealast abi osutas Thomas Everett.

Ildikó Gáll-Pelcz

Claudia Kinga Bara

Zsolt Varga

Athanasios Koustoulidis

Maria Isabel
Quintela

Thomas Everett

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2022

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6-2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikojale kuuluva sisu taaskasutajad ei tohi moonutada algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetses sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid eraisikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavaid õigusi.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Joonis 2, ikoonid: nende jooniste kujundamisel on kasutatud [Flaticon.com](#) ressursse.
© Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud.

Tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumendid, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed, ei kuulu kontrollikoja taaskasutamispoliitika alla.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

PDF	ISBN 978-92-847-9048-7	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/627	QJ-AB-22-023-ET-N
HTML	ISBN 978-92-847-9057-9	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/776302	QJ-AB-22-023-ET-Q

Euroopa statistika on avalik hüve ning keskse tähtsusega, aitamaks poliitikakujundajatel, ettevõtjatel ja kodanikel teha tõenditel põhinevaid otsuseid. 2012. aastal avaldasime eriaruande Euroopa statistika kvaliteedi kohta, kuid 2016. aastal leidsime, et mõningaid parandusmeetmeid ei olnud täielikult rakendatud. Käesolevas auditis uurisime, kas komisjon pakub kvaliteetset Euroopa statistikat, ja järeldame, et selle üldine kvaliteet on sidusrühmadele piisav. Siiski oleme tuvastanud mitmeid puudusi, millega tuleb veel tegeleda. Esitame mitu soovitusi Euroopa statistika kvaliteedi parandamiseks. Nende hulka kuuluvad kasutajate vajaduste parem täitmine, innovaatiliste projektide eelistamine ELi rahaliste vahendite eraldamisel, Euroopa statistika kvaliteedi hindamise parandamine ning statistika avaldamisele eelneva juurdepääsu praeguse tava läbivaatamine.

Euroopa Kontrollikoja eriaruanne vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 287 lõike 4 teisele lõigule.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/Pages/ContactForm.aspx
Veebisait: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors